

קומי אורי

דברים על הזמן הזה

ג

אדר התשס"ו

יוצא לאור ע"י תנועת

קומציות
רח וגבורה לישראל יהודית

02-9709881/2

פקס: 02-9974111

kmm@shoresh.org.il

לקבלת מנוי, לתגובות ולהארות על קובץ זה

בכתובתנו: kumiori@gmail.com.

להקדשת שיעורים: 02-9709881/2

פקס 02-9974111.

המערכת: הרב משה חביב, הרב אהרן טרופ,

הרב עידו יעקובי, ישי קרוב ויאיר קרטמן.

ראש מערכת: ר' משה (מוסא) כהן.

עריכה: ישי קרוב.

עיצוב: דוד הרשקופ 02-9978977.

הפקה: יוסי שטרן ויונתן וסרטיל.

חוברת זו יוצאת

לע"נ

מורנו ורבנו

הרב צבי יהודה הכהן

בן מורנו ורבנו
הרב אברהם יצחק הכהן

קוק
זצ"ל

שעלה לגנדי מרומים

ביום י"ד אדר, פורים דפרזים, תשמ"ב

ת . נ . צ . ב . ה

תוכן העניינים

7 כך הקמנו את "הישיבה הלוחמת" הראשונה • הרב שאר ישוב כהן
יש הקוראים על ההיסטוריה ויש שעשו אותה • חלקם חיים בתוכנו • הרב שאר ישוב כהן על מחתרות, על שבי ועל נזירות •

15 ה' היושב בראש, כנסת (ישראל) נכבדה • הרב שלום שמידט
מה בין נסיעה לחדר לידה לבין עמלק? • מה בין מסך לבית המקדש? הרב שלום שמידט דולה מתורת החסידות מים חיים לפורים •

19 תורה או בחירות? • הרב דב ליאור
ביטול תורה מול עבודה בבחירות? • האם יש טעם בכלל להליכה לבחירות? • הרב ליאור בשיחה על סוגיות השעה •

22 אמת מארץ-ישראל תצמח • הרב נחום אליעזר רבינוביץ'
השוט בידי הפרשים משל הוא לשוט גדול יותר • הרב רבינוביץ' על תדמית, שטיפת מוח ומיגון •

26 לא כאיש אחד - שו"ת • הרב אליקים לבנון
המסך ירד, השחקנים התפזרו • אך המחזה טרם תם • הרב אליקים לבנון על פעילות למען קהילות הגוש ועל ברית עם החרדים •

31 דגם ש"ס-חב"ד-חמאס • הרב ש. יוסף ויצן
אורך נשימה, עמידה במאמץ • עלינו לרוץ לטווח רחוק • אך באיזה מסלול? • הרב ויצן על חוק-ערך, מהפכה עממית ושלטון יהודי •

36 בוחרים לשים עלינו מלך צדיק • הרב אליהו רחמים זייני
יהודי אינו מתלונן • יהודי עושה! • הרב זייני על הצהרת בלפור, מלכות ושבירה •

40 בוחרים שלא לבחור • הרב ישראל אריאל, יצהר
לא לחיות כמחזרים על הפתחים! • להיבדל מהמערכת הכללית! • הרב ישראל אריאל בעמדה על שותפות בבחירות ועל אלטרנטיבה •

45 שווין בדרך לגאווה לאומית • הרב עידו יעקובי
האם יש הבדל בין טענות חברתיות שונות? • איזו טענה חברתית מתקבלת ואיזו לא? • מי מצאנו שמתמש בטענה חברתית לשם שררה ושלטון? • הרב עידו יעקובי על כלכלה, שווין ושלטון •

מאמר מערכת אדר התשס"ו

המזכירים

כרכים

ומוקפים

מימות

יהושע בן נון,

לא יוכלו

להשאר

עבדי

אחשורוש

הראי"ה קוק,
לוח "ארץ
הצבי" אדר
תרע"ד

לשמחה אנו קרואים. ובאדר, חודש שהשמחה רבה בו, אנו נענים לה ומורידים אותה אלינו.

יהודי שדין לו עם גוי – באדר יעשנו, שמזלנו כיהודים טוב בו. גם אנו בעת זו, בדין אנו נידונים, שכן בעולם הריאלי, הממשי, נידון דינם של יהודה ושומרון בבחירות ההולכות וקרבות. תוצאות הבחירות דין הן לנו לטוב או למוטב.

החוברת שלפנינו עוסקת בבחירות ההולכות וקרבות. במאמרים נידונה שאלת יסוד: האם יש טעם בשותפות במשחק הפוליטי, או שמא נפנה את עצמנו לבניית אלטרנטיבה יהודית? הוספנו גם מאמר לפורים, לעסוק בענייני דיומא.

החוברת יוצאת לעילוי נשמת מו"ר הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל שנפטר בחודש זה. הרב שאר ישוב הכהן יספר לנו על הרב ודרכו.

בתפילה לשמחה מרובה

המערכת

כך הקמנו את "הישיבה הלוחמת" הראשונה

יש הקוראים על ההיסטוריה ויש שעשו אותה ☀ חלקם חיים בתוכנו ☀ הרב שאר ישוב על מחתרות, על שבי ועל נזירות ☀

האיחוד הלאומי נוסח תש"ח

נתגלגלה לידי, ולידי חבריי מישיבת "מרכז הרב" ומישיבות אחרות בירושלים, הזכות הגדולה להיות המייסדים של "הישיבה הלוחמת" הראשונה, מה שקרוי היום "ישיבת הסדר". ישיבה זו הוקמה בירושלים, בחורף תש"ח, הרבה לפני "ישיבת כרם ביבנה" ו"ישיבת הדרום".

הרב שאר ישוב הכהן

הרב הראשי וראב"ד חיפה

מעשה שהיה כך היה:

ישיבת "מרכז הרב" בירושלים, שאותה הקים אור ישראל וקדושו מרן הרב זצ"ל, היתה "מרכז" של חברי כל המחתרות לפני קום המדינה, ודווקא תלמידיה המצטיינים של הישיבה היו בין ראשיהן ומפקדיהן. ידוע, כי האלוף דוד רזיאל הי"ד, מפקד האצ"ל, למד בישיבה. עובדה היא, כי חלק גדול של אנשי הלח"י, שהיו חברים ב"ברית החשמונאים" בירושלים, היו תלמידי הישיבה. גם אני הייתי חבר בתנועת "ברית החשמונאים", תנועה ששמה לה את אור ישראל וקדושו, מרן הרב קוק זצ"ל, למורה דרך. ראשי התנועה, משה סגל ז"ל, מאיר מדן ז"ל, ברוך דובדבני ז"ל ואחרים, היו תלמידים מובהקים של אבי-מורי מרן הרב הנזיר הקדוש זצ"ל, ושל רבותינו מרן הגרי"מ חרל"פ זצ"ל ומרן הגה"צ רבי צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל. גם אנשי "ההגנה", שמבחינה מספרית מנו בירושלים יותר מאחרים, היו תלמידים פעילים בישיבה, והיו בין המפקדים הבכירים שלה.

בראשית שנת תש"ח, הרגשנו, תלמידי הישיבה, חברי "ברית החשמונאים", שהגיע הזמן לדאוג בטרם-מדינה וצה"ל לאיחודם של אנשי ההגנה, האצ"ל והלח"י. למעשה

התקיים דבר זה רק במקום אחד בירושלים, בימים שלפני מלחמת השחרור, ברובע היהודי של העיר-העתיקה. שם התאחדו שלוש המחותרות למפקדה משותפת. המפקד היה איש ההגנה, הסגן היה איש האצ"ל, ואנשי לח"י היו בין הלוחמים.

עם תחילת הקרבות בחורף תש"ח, החלטנו, קבוצה של בחורי ישיבה ממרכז הרב וגם מישיבות אחרות, להתארגן וליצור בתוך העיר העתיקה מרכז, שבו נשב בבית הכנסת ונלמד תורה, וכל הלומדים יהיו באותה עת גם חברים בכוח המגן והלוחם, שהיה אז כאמור, משותף. איחוד זה היה, בעצם, מעין המשך של "תנועת המרי העברי" שהקים ד"ר בנימין

בעידודו ארגנתי בשלב הראשון קבוצה של כ-10 בחורי ישיבה, שהתנדבו להגיע לעיר העתיקה ולהצטרף ללוחם והמגן

לובוצקי ז"ל, שגם היא היתה תנועה משותפת של שלוש המחותרות. ההסכם הוא אומנם נשבר, בגלל ההתקפה על "מלון המלך דוד", מכיוון ש"ההגנה" ראתה בכך הפרה של ההסכם, כביכול, אבל האידיאולוגיה נשארה, והיא שאפשרה את הקמת "האחדות הלוחמת" בלבה של ירושלים – הרובע היהודי של העיר העתיקה.

בחורף תש"ח נפתח בירושלים משרד קישור של כל היחידות הלוחמות של העיר העתיקה, שהמונה עליו היה חנוך טמפלהוף ז"ל, ראש המשמרת

הצעירה של "הפועל המזרחי" בירושלים. בעידודו ארגנתי בשלב הראשון קבוצה של כ-10 בחורי ישיבה, שהתנדבו להגיע לעיר העתיקה ולהצטרף ללוחם והמגן. דבר זה לא היה פשוט כלל משום שהרובע היהודי של העיר העתיקה היה נתון ב"מצור בתוך מצור". הערבים צרו על הרובע היהודי, והבריטים שמו עליו עוד טבעת מבחוץ ועוד טבעת מבפנים, שהפרידה בין השטח היהודי לערבי. אבל, אחת לשבוע, היתה יורדת לעיר העתיקה שיירה של הצבא הבריטי כשבתוכה אספקה ואנשים חיוניים, כמו רופאים ומורים. זה היה התירוץ הפורמלי, שכמובן ניצלנו אותו להעברת נשק ולהעברת לוחמים. זכור לי כיצד היינו עומדים, מדי בוקר, במשך שבועות, ליד בניין הסוכנות היהודית ברחוב הקרן הקיימת בירושלים, ממתניים ומחכים לשיירה שהיתה יורדת דרך אזור חיץ מוקף גדרות תיל, אזור ביטחון בריטי שנקרא אז "בווינגרד", על שם השר הבריטי הזכור לשמצה. אזור ביטחון זה חצץ בין ירושלים היהודית לירושלים הערבית. בשעריו היו בודקים אותנו הבריטים

9 כך הקמנו את "הישיבה הלוחמת" הראשונה

ו"דואגים" שלא יוכנסו חלילה בשיירה שלנו נשק או לוחמים. הערבים היו בודקים גם הם את השיירה בכניסה להר ציון, למעשה בשער יפו. אותי השחילו לתוך העיר העתיקה, תוך שאני שוכב מתחת לאספקת המצרכים החיוניים על ה"קומנדקר", שהוחבאו בו גם נשק ודברים חיוניים אחרים, הכל היה מכוסה בברזנט כדי להסתיר אותנו מן הבודקים. למזלי, הכידון של הרובה של איש המשמר, שעמד בשער יפו וניסה לתקוע אותנו פנימה, לא פגע בי. הרגשתי בדומה לרבי יוחנן בן זכאי, שהסתירו אותו מן הרומאים בשערי ירושלים, בארון של מתים. זה היה ממש נס – בחסדי ה' עלינו.

אגב, תאריך הגיוס לצה"ל בפנקס השרות שלי הוא ה-1 בפברואר 1948, הרבה לפני קום המדינה למעשה. מן הרגע שהתחלנו את הלחימה בירושלים, רצו הממונים על כך שנהיה כבר חיילים של "מדינת ישראל" שבדרך. ב"מרכז הגיוס" חיילו אותנו בדיעבד, כדי שנהיה חיילים מראשית הדרך, לצורך ההסכם הבין-לאומי. דבר זה היה אמור להבטיח שאמנת ז'נבה תחול על השבויים, לכן חיילו אותנו רטרואקטיבית, כשהיינו בשבי הערבי. כך נוצר בפועל "ההסדר" הראשון, שילוב שירות ביטחוני עם לימוד התורה, והוא נוסד בברכת ראשי ישיבת "מרכז" אאמו"ר זצ"ל והרב צבי יהודה זצ"ל.

מרן הרב קוק זצ"ל נגד גיוס בני הישיבות?

כאמור, ההתארגנות שלנו היתה בידיעתם ובהסכמתם של מורינו ורבותינו. רבותינו הגדולים בישיבה, באותו זמן, היו מרן הרב צבי יהודה זצ"ל ואבי-מורי מרן הרב הנזיר זצ"ל. ואולם ראש הישיבה, מרן הגאון הרב יעקב משה חרל"פ זצ"ל, לא התערב. הוא עמד מן הצד, כי כמה מתלמידיו ומבניו טענו, שאנחנו צריכים להמשיך לשבת ללמוד תורה. הם הסתמכו על דברי חז"ל "מי גרם להן לרגלינו שתהיינה עומדות במלחמה? שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה". זה מדרש ידוע על הפסוק "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים". חלק מהמקורבים אל מרן ראש הישיבה זצ"ל הלכו בדרך הזאת, אבל מרן הרצי"ה והרב הנזיר זיע"א היו בעד ההתארגנות שלנו. אבא זצ"ל רק ביקש ממני, שאחכה עד אחרי "סדר פסח", ואחר-כך אלך.

הייתי בן יחיד להורי. בן שגדל בנזירות, בדרך מיוחדת מאוד (גדלתי בנזירות ומלידתי עד שהגעתי לגיל 16, היו לי שערות ארוכות, שמעולם לא נגזזו. כשהגעתי סמוך לגיל 12, "מופלא סמוך לאיש", התכנסו כל גדולי ירושלים בביתנו, וביניהם היו הגאונים: רבה של

העיר מרן הרב צבי פסח פרנק זצ"ל וחברי בית דינו וכן זקן ראשי הישיבות מרן ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל ומרן הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, ומסרתי לפנייהם "מודעה", שאני ממשיך את הנזירות כמנהג חולין על טהרת הקודש ולא כנדר. אחר-כך, כשלמדתי בישיבה, ובייחוד כשהפכתי להיות פעיל בהגנה ובמחתרת, דבר זה ממש לא היה אפשרי, לכן החלטנו להפסיק את זה. שערותי נגזזו בטכס מיוחד, בהסכמת אבא מארי הרב הנזיר זצ"ל. אבל עד היום הזה אני לא שותה יין ולא אוכל בשר, כמנהג אבא-מארי הרב הנזיר הקדוש זצ"ל. כמובן, שלא הייתי מתנדב להלחם במקום המסוכן ביותר בירושלים בלי הסכמתו וברכתו. פסק דינו של אבא מארי זצ"ל בנושא זה של גיוס בני תורה תלמידי ישיבות למלחמת מצווה של הגנת ירושלים התפרסם ב"מגילת מלחמה ושלוש", שהוציא לאור אחרי פטירתו תלמידו הרה"ג יוסף טולידאנו שליט"א, כיום רבה של גבעת-זאב.

את הסכמתו האישית של מרן הרב צבי-יהודה זצ"ל קיבלתי בדרך מקורית, על-ידי מעשה שהיה. כמה מתלמידי הרב חרל"פ זצ"ל, יחד עם כמה ראשי ישיבות שהתנגדו לעניין הגיוס, ואמרו שבחורי ישיבה לא צריכים לשרת אלא ללמוד תורה, הוציאו לאור ופרסמו כרוז ברחובות ירושלים בכותרת:

ההפתעה היתה, שהם הביאו את הכול בשם מרן הרב קוק זצ"ל, באגרות-קודש שלו, והדברים היו מאוד ברורים ותקיפים

"מרן הרב קוק זצ"ל היה נגד גיוס בני ישיבות!" הם ציטטו מתוך מכתב שהרב כתב (בלי להזכיר למי נכתבו הדברים), דברים חריפים מאוד בנושא, כגון "שאסור לעשות אנגריה בתלמידי חכמים", ועוד ועוד. בנוסף לכך הם ציטטו את המדרשים ואת הגמרא שהם פירשו כמקור לדעתם כגון "רבנן לא צריכים נטירותא" ועוד. ההפתעה היתה, שהם הביאו את הכול בשם מרן הרב קוק זצ"ל, באגרות-קודש שלו, והדברים היו מאוד ברורים ותקיפים.

באחד הימים, בחורף תש"ח, כשהייתי פעיל מאוד ב"הגנה של ירושלים", יצאתי מהישיבה וראיתי להפתעתי את הכרוז הזה כשהוא תלוי ומודבק בכניסה לבית המדרש של הישיבה והזדעזעתי. מצד אחד ידעתי, כי מרן הרצ"י הכהן קוק תומך בנו בכל לבו וכן כי חתנו של הרב, הלא הוא מנהל הישיבה מרן הגאון הרב שלום נתן רענן זצ"ל, היה בעד השתתפותנו בכוח המגן. חתנו של הרב רונין זצ"ל, הגאון הרב מרדכי פרום זצ"ל, היה מרכז

11 כך הקמנו את "הישיבה הלוחמת" הראשונה

"לשכת הגיוס", של ירושלים. והנה, פתאום נוכחנו, לכאורה, שאנחנו, תלמידי הרב, פועלים נגד דעתו. ואולם לא הבנו כיצד זה גדולי תלמידי, הרב צבי יהודה והרב הנזיר, מסכימים ומעודדים את הפעילות הזאת.

אני עצמי, בנו של אחד מגדולי תלמידי הרב, התלבטתי מאוד. הייתי במצב-רוח קשה מאוד. יצאתי מהישיבה לשוח קצת. הישיבה שכנה אז "בבית-הרב" שבמעלה רחוב הרב קוק. יצאתי והתחלתי לרדת לכיוון כיכר-ציון, והנה אני רואה את מרן הרב צבי יהודה, צועד במעלה, לקראתי, תוך שהוא צולע, שכן היו לו בעיות עם הרגל. עצרתי לתת "שלום עליכם" כראוי לרב, והוא ראה שפני ממש לבנות. הרב צבי יהודה זצ"ל הכיר אותי היטב, ואהב אותי. היחס שלי אליו היה כמו אל דוד ממש. מיד כשראה אותי, שאל אותי, "מה קרה, שאר-ישוב"? כשלא עניתי, לא הרפה ממני, עד שסיפרתי לו על הכרוז הזה, שמביא פסק אביו מרן הרב זצ"ל שאסר על גיוס בני ישיבות. להפתעתי, נעמד הרב צבי יהודה זצ"ל מלכת וצעק בקול גדול: "זיוף! זיוף!". היתה זו צעקה רמה – ממש שאגה! נבהלתי מאוד. אני מאמין שאת השאגה הזאת שמעו מכיכר-ציון עד ל"בית הרב". מורנו הגרצ"י זצ"ל היה נרגז מאוד מאוד. לאחר שנרגע קצת הסביר לי, שהמכתב המצוטט הוא מכתב שכתב אור ישראל וקדושו מרן הרב ז"ל לרבה הראשי של אנגליה, ד"ר הרץ זצ"ל. המכתב התייחס לנושא של גיוס תלמידי ישיבות שבאו לבריטניה כפליטים מפולין וליטא בזמן מלחמת העולם הראשונה ובהקשר לגיוסם לצבא הבריטי. מורנו הגרצ"י זצ"ל כעס מיד על עצם ההשוואה, והוא הדגיש וחזר והדגיש: הרי פה לוחמים למען ארץ-ישראל ולמען ירושלים עיר הקודש, ושם לחמו למען צבא זר. הלא כאן לוחמים מלחמת מצווה של כיבוש ארץ-ישראל ושל "עזרת ישראל מיד צר הבא עליהם". מיד הצעתי לרב שיכתוב את בירור הדברים. הבטחתי לדאוג לפרסומם, למרות שלא היה אז בית דפוס פעיל בכל ירושלים, שכן בגלל המצור לא היתה אספקת דלק, וכל בתי הדפוס נסגרו. אמנם היה פעיל דפוס אחד, דפוס רונלד, במקום שבו נמצא היום "בניין כלל", והם עבדו בשביל "ההגנה". פניתי למנוח ד"ר יצחק רפאל ז"ל, מנהיג הציונות הדתית, שהיה אז יו"ר ועדת המצב בירושלים, וסיפרתי לו את כל הסיפור. הוא דאג לכך, שבסופו של דבר החוברת נדפסה, והיא נקראה בשם "למצוות הארץ". המאמר הזה פורסם אחר-כך בעוד כמה מקומות, והוא אכן פנה לחובתנו ההלכתית, להשתתף בלחימה ובהגנה על ארץ-ישראל.

שבוי בזרועות הרב

במלחמת הרובע היהודי של העיר העתיקה נפצתי קשה מאוד ונלקחתי בשבי הירדני. אחרי שבעה חודשים בשבי נערכו חילופי שבויים בין ממלכת ירדן למדינת ישראל. אותנו, הפצועים, החזירו ראשונים לארץ ולקחו אותנו לזכרון-יעקב, לוילה של אהרונסון, ששמשה כבית הבראה צבאי. זה נעשה כדי שנהיה במקום סגור, כדי שהתחקור של צה"ל, של המודיעין, ייערך לפני שניפגש עם אנשים אחרים.

למחרת בבוקר, אחרי תפילת שחרית, בשעה שהורדתי את התפילין, הבטתי מבעד לחלון והנה אני רואה את מרן הרב צבי יהודה, מטפס בכבדות במעלה ההר. אחר-כך התברר לי כי הוא עלה על האוטובוס הראשון מירושלים, ונסע השכם בבוקר מירושלים לזכרון-יעקב כדי לפגוש אותי. רצתי לקראתו, הוא חיבק אותי ונישק אותי, ובכה על צווארי כמו ילד, כי באמת הייתי במצב שכולם כמעט התייאשו ממני. עד אז עוד לא היה כדבר הזה, לחזור משבי ערבי. אבל בחסדי ה',

הירדנים נהגו על-פי האמנה הבין-לאומית, וכך נהגו אחריהם גם המצרים. זה קרה בניגוד לסורים ולכנופיות הערביות-הפלסטיניות, שרצחו שבויים. המלך עבדאללה רצה להראות את עצמו כלפי העולם כמלך נאור ושומר על החוק הבין-לאומי. אכן, שנים רבות עברו עד ששמעתי את כל הסיפור. מפי השגריר משה ששון שמעתי את הסיפור על אביו, השר אליהו ששון ז"ל, שהלך יחד עם משה דיין ז"ל בשליחות ראש הממשלה דוד בן-גוריון ז"ל לירדן, להיפגש עם המלך עבדאללה ולנהל אתו משא-ומתן על חילופי

אותנו, הפצועים,
החזירו ראשונים
לארץ ולקחו אותנו
לזכרון-יעקב, לוילה
של אהרונסון,
ששמשה
כבית
הבראה צבאי

שבויים. זה היה סיפור מרתק, כיצד השר ששון ומשה דיין ז"ל, נשלחו לחלץ אותנו מן השבי.

מיד כשנרגע מורנו הרצי"ה, בפגישתנו בזכרון-יעקב, הכניס את ידו לכיס מעילו והוציא ממנו חוברת קטנה, "למצוות הארץ", וכתב שם בהקדשה: "לידיד נפשי, אהובי וחמודי, היוזם, היועץ, הדורש. חוברת זו שמורה מיום הופעתה, לשוב פדויי ה' בשלום,

13 כך הקמנו את "הישיבה הלוחמת" הראשונה

ובאו לציון ברנה, כנפש אוהבך ומוקיר בית אביך הגדול. צבי יהודה". החוברת הזאת שמורה עמי עד היום.

צריך לדעת ולזכור, שלמרות ששיבת "מרכז הרב" איננה "ישיבת הסדר", הרצי"ה סבר, שאלה שיכולים וראויים, ראוי שיילחמו, יגנו ויהיו בתוך המסגרת של כוחות הביטחון. כך השיב תמיד לשואליו, אבל התייחס לכל אחד מבחינת מצבו האישי, הרוחני והבריאותי. הוא גם שמר מכל משמר על כך שהישיבה הקדושה תמשיך להתקיים ולעלות מעלה מעלה, כמקור השפעה לכל "ישיבות תורת ארץ-ישראל". ברוך ה' עלו הדברים יפה וקם דור שלם של מפקדים וחיילים בצה"ל, שהם לומדי תורה, תלמידי חכמים ויראי שמים – תהא ברכת ה' עליהם!

ה' היושב בראש, כנסת

(ישראל) נכבדה

מה בין נסיעה לחדר לידה לבין עמלק? מה בין מסך לבית
המקדש? הרב שלום שמידט דולה מתורת החסידות מים
חיים לפורים

מגילת הסתר

במהלך חייו של האדם הוא נפגש במאורעות קשים, המעמידים את אמונתו במבחן.
המשנה במסכת ברכות (ט, ג) מגדירה לנו מהי מידת האמונה שאדם צריך להגיע אליה:

"חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא
מברך על הטובה". מפרש הברטנורא:
"בשמחה ובטוב לבב, כשם שמברך הטוב
והמטיב על הטובה". השאלה שעולה
מאליה היא כיצד אדם יכול לברך "בשמחה
ובטוב לבב" בשעה שנופלת עליו צרה.

הרב שלום שמידט
ראש הישיבה התיכונית שבי שומרון

ה"שפת אמת" על פרשת "ויחי" מסביר את הפסוק "ויחי יעקב בארץ מצרים"
(בראשית מז כח): "ויחי" פירושו נקודת החיות, כמו מים חיים. ארץ מצרים מרמזת על
הקליפה וההסתר. דבר רוחני אין לא גבול, לא תחילה ולא סוף. מה שאין כן כל דבר גשמי,
שלו יש גבול, כשדה שמיצרו המה גבוליו.

מצרים מסמלת את שיא הגשמיות, ערוות הארץ, ויעקב אבינו נמצא במצרים במקום
שאור ה' מכוסה, ולמרות זאת יעקב נמצא בנקודת החיות, מחובר לה' יתברך. העולם
מלשון העלם, שה' יתברך נסתר בו ותפקידו של האדם לגלות אותו. יעקב אבינו בנקודת
ההסתר רואה את דבר ה'. אצל יעקב אין מסך, אין העלם. כשישראל יוצאים לגלות, דבר ה'
נסתר, אין השכינה שורה על ישראל והיהודי נדרש לגלות את דבר ה'. יעקב רואה את ה'
ולכן הוא רצה לגלות את הקץ, שאם הכול יד ה' ממילא אין גלות. הדבר דומה לאישה

שמגיעה לבית-החולים עם כאבי בטן עזים והיא חוששת שבקרוב היא תגיע לקיצה, שכן עם כאב זה כבר לא ניתן לחיות. אבל אם יתברר לה שהיא הרה וכאבים אלו נובעים מצירי לידה, ידיעה זו תוביל אותה לשמחה לקראת תוספת חיים. יעקב רצה להטביע בנפשות ישראל את הבחינה הזאת של ראיית דבר ה' גם בהסתר, אבל לא ניתן לו. הבנים אינם בדרגתו של יעקב, הם אינם רואים את דבר ה', אבל הם יכולים להגיע למדרגה זו על-ידי אמונה. על-ידי ביטול לה', למרות שהם אינם מבינים הם זוכים ורואים את דבר ה'. אלא שביטול זה, שעניינו קבלת עול מלכות שמים אמיתית, צריך תנאי נוסף והוא התקשרות לכנסת ישראל. ב"שמע ישראל ה' א-לוהינו ה' אחד" אנו למדים כיצד להגיע לאחדות ה', תחילה "שמע ישראל". ומסביר ה"שפת אמת" שצריך לכלול עצמו בכלל ישראל, שכן ה' מופיע בעולם רק דרך כלל ישראל.

אהבה שאינה תלויה בדבר

יש כאלה שאומרים שיש להם אהבת ישראל, אבל למעשה הם דואגים לאנשי שלומם בלבד. התניא בפרקים כו-לב מסביר כיצד מגיעים לאהבת ישראל אמיתית: אדם שגופו אינו מזוכך, נפשו הבהמית שולטת, ממילא אהבת ישראל שלו היא אהבה התלויה בדבר. רק אדם שקידש עצמו במחשבה דיבור ומעשה של תורה ומצוות ונפשו הא-לוהית היא השלטת, יכול להתבטל בכלל ישראל מצד ששורש אחד להם. ולכן גם אם אדם לא שייך לחוג הקרוב אליו ואפילו חושב אחרת, אין זה מונע מלאהוב אותו.

יש כאלה שאומרים
שיש להם אהבת
ישראל, אבל למעשה
הם דואגים לאנשי
שלומם בלבד

יוצא אם כן, שכדי להגיע לביטול וקבלת עול מלכות שמים צריכים עבודה מרובה של עסק בתורה ומעשים טובים, ורק לאחר שנפשו הא-לוהית שולטת והוא נכלל בכלל ישראל ומתוך כך מתבטל לקב"ה, הוא רואה את הנהגת ה' במציאות. אדם כזה יכול לברך גם על הרעה כשם שמברך על הטובה, כיוון שרואה שהכל יד ה'. כמובן שיש הרבה מאוד דרגות של ביטול בשלב של בניין הקומה הראשונה וגם לאחר מכן יש אין-ספור קומות חדשות, וככל שהביטול שלם דבר ה'

17 ה' היושב בראש, כנסת (ישראל) נכבדה

מאיר יותר. ואולם כאשר אדם חוטא הוא נפרד מה' יתברך ובאותו הרגע הוא נמצא בגלות פרטית של הנפש וממילא החיבור שלו לעם ישראל מתרופף.

כוחנו באחדותנו

יעקב אבינו ראה את

יד ה' במציאות, ולכן

לא היה שייך בו גלות.

אנו יכולים להגיע לכך

על-ידי קבלת עול

מלכות שמים

לכן כאשר חטאו ישראל במשתה אחשוורוש, הם הרחיקו עצמם מאביהם שבשמים וגרמו פירוד בתוכם, וזה מה שאמר המן "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד" שהכיר חולשתם שמחמת החטא נפרדו ועל-ידי זה רצה לנצחם. על עמלק נאמר "אשר קרך בדרך" קרך לשון מקרה – אין הנהגה בעולם. מגילת אסתר מראה מציאות שכביכול כולה מלאה מקרים, אפילו

שם ה' לא מוזכר בה. אבל במבט עמוק רואים איך יד ה' הנהיגה את הכול. אפילו בשלב של החטא ראה הצופה לדורות שישראל יעשו תשובה, וכבר שם התחילה הישועה בהריגת ושתי ("שפת אמת"). לעמלק יש כוח לנצח את ישראל רק כאשר יש בהם פירוד ורפיון באמונה. וכנגד חטא הסעודה שגרם לפירוד נאמר "לך כנוס את כל היהודים... וצומו עליי" וכן נאמר "נקהלו ועמוד על נפשם". עשו תשובה ששורשה קבלת עול מלכות שמים והתאחדו, ומתוך כך ניצחו את עמלק. וזו היא הכנה לבניין בית-המקדש, כמו שמביא רש"י על הפסוק "כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור..." (שמות יז טז) – "נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו". ועל כך אומר ה"שפת אמת" (פורים תרל"ד) "ובני ישראל הם שמו יתברך, כי בני ישראל מקדשין ומגדלן שם שמים בעולם". דבר זה מתגלה בשלמותו בבניין המקדש, וכמו שנצטוו ישראל בכניסתם לארץ למחות את עמלק ולבנות את בית-המקדש.

לסיכום: יעקב אבינו ראה את יד ה' במציאות, ולכן לא היה שייך בו גלות. אנו יכולים להגיע למדרגתו של יעקב על-ידי קבלת עול מלכות שמים. הוספנו לבאר שקבלת עול מלכות שמים מותנת גם בהתכללות בכלל ישראל, כיוון שה' מופיע בעולם דרך ישראל. ראיית יד ה' במציאות גורמת למחיית עמלק, שכן אין לו מקום לאחוז, דבר שמוביל אחריו לבניין בית-המקדש שייבנה במהרה בימינו אמן.

בחיירות

תורה או בחירות?

לימוד תורה מול עבודה בבחירות ☉ האם יש טעם בכלל להליכה לבחירות? ☉ הרב ליאור בשיחה על סוגיות השעה ☉

בחירות כמצווה עוברת

המצב בארץ הוא קשה, רואים שרוב הציבור הוא רדום. הוא לא מודע לעוצמת העוול שנעשה בהחרבת דרומה של ארצנו או שלא אכפת לו. אני לא יודע להסביר את התופעה הזאת, ייתכן שהוא אדיש או שהוא

התיימשך. אם הרוב הגדול של הציבור מוכן להמשיך ולבחור באותם אנשים שעשו את החורבן הגדול הזה ודרדרו את המצב הביטחוני של המדינה, זאת אומרת

הרב דב ליאור
ראש ישיבת ניר ורבה של קרית ארבע

שהציבור הוא אדיש – אין לי הסבר אחר. ולכן אני אומר שאותו ציבור שאכפת לו מביטחונו של העם, אכפת לו מטובתו של העם, אכפת לו מארץ-ישראל, אכפת לו מכבודה של התורה, מעניינה של המדינה כמדינה יהודית, ודאי צריך להיחלץ חוששים ולהשפיע עד כמה שהוא יכול כדי שייבחרו נציגים שייחמו בעבור המטרות הללו. אין לי ספק שגם לבני תורה יש חלק די נכבד – כמובן, בהתאם ליכולת, בהתאם לצרכים – לתרום בזה, אם זה בהשפעה, בחלוקת חומר, הכול לפי מה שמטות המפלגות הדתיות הלאומיות יחליטו לעשות. כמובן שלא לבטל תורה לגמרי, כי אם לא בניין התורה של כל בחור ובחור, כולם ייצאו עסקנים, וזה חבל. אבל קצת זה מבחינת מצווה עוברת, וחז"ל הרי קבעו לנו שלפעמים יש מצב שכל מצווה שאי-אפשר לעשותה על-ידי אחרים – תלמוד תורה נדחה, ואני חושב שבעניין זה, אם לא בני תורה שאכפת להם, אז מי יעזור? אנשים לא כל כך מודעים לנושא, אבל מי שאכפת לו מהתורה, מי שאכפת לו מהאמת, מי שאכפת לו מכבודה של תורה ומכבודה של ארץ-ישראל ומי שאכפת לו משפיות דם של ישראל – אם האנשים האלה יכולים לעזור ולבחור נציגים שייצגו את הדרך לאמיתה של תורה, עד כמה שניתן בנסיבות שאנו חיים בהן, ודאי שיש עניין שהם ייחלצו חוששים ויסייעו בתחום הזה.

לצערנו הרב יש נציגים, גם נציגים דתיים, אשר אכזבו. הם לא הלכו על-פי המצע של אותה מפלגה ועשו כל מיני חשבונות של כדאיות, של מה שנדמה היה להם שכדאי, ובאמת גרמו להתאבדות הגדולה הזאת. אבל יש כאלה שהיו נאמנים. לצערנו הרב, היום רוב המפלגות נחלשו בנאמנותן, ובהרבה מן המפלגות הנציגים הם לא בדרגה גבוהה כל-כך. קידומם האישי עומד בראש מעייניהם, ולכן אני אומר שצריכים לבחור באותם נציגים שבני תורה מכירים אותם, שבאמת אכפת להם מערכי האמת ואשר פועלים למען צביונה של המדינה כמדינה יהודית, בייחוד בדורנו. לענייך לנושא של ארץ-ישראל צריך לתת עדיפות, כפי שכתב הרב חרל"פ ב"מעייני הישועה", שהיום הנקודה העיקרית היא ארץ-ישראל. כמובן שיש עוד מטרות אחרות, אבל זה נושא בוער, ואנחנו צריכים לדעת שהנושא של ארץ-ישראל הוא בעיה של קיומה של האומה ושל שלומו ובטחונו של העם היושב בה. זה לא נושא כמו רווחה, שעוסק בשאלה אם ייתנו יותר כסף או פחות כסף. לא שאני מזלזל חלילה בכסף, ודאי שזה חשוב, אבל פה מדובר ממש בקיומה של האומה ובשלומו ובטחונו של העם. אז יש כאלה שעשו צעדים מתוך חולשה כנראה, שחסרה להם מודעות ולכן מעדו

בדברים האלה, ולכן אני אומר שצריך ללכת לקראת אותם אנשים שהראו בעבר עקביות ונאמנות לעקרונות שבזכותם הם נבחרו ולחזק אותם. וככל שהם יהיו יותר חזקים, רוחנו בשדה הפוליטי תהיה חזקה יותר, עם השפעה גדולה יותר.

**ודאי צריך להשפיע
עד כמה שהוא יכול
כדי שייבחרו נציגים
שיילחמו בעבור
המטרות הללו**

אין ייאוש כלל

אין לי ספק שאם יחזקו את אותן המפלגות

שבאמת נהגו בעקביות ביחס לארץ-ישראל, אז כל מה שאנחנו נחזק ויהיה כוח יותר גדול – מן השמים יסייעו לנו לבלום נסיונות נוספים של גירוש, עד כמה שאפשר. אם נרים ידיים ונשלים עם החולשה הזאת, הדבר יהיה דומה לדברי המרגלים, שאמרו לא להיכנס לארץ כי בחו"ל ילמדו תורה והדברים ירדו מן השמים. גם הם עשו שיקולים של כדאיות. אם יש ציווי אלוקי שאנחנו צריכים לכבוש את הארץ, גם בתקופתנו זאת אנחנו חייבים לעשות, ואנחנו מקווים שהקב"ה יעזור לנו. אבל לא ייתכן שלכתחילה נלך בדרך עקומה, עם אנשים שפעלו נגד התורה בגלל כל מיני חישובים אנושיים. אנחנו אומרים שכל החשבונות

21 תורה או בחירות?

האנושיים יתנפצו אל המציאות ושלא ייצא מזה שום דבר. אותם שפעלו למען האמת, לא היה להם מספיק כוח. אז מה, האם ניחלש כתוצאה מזה? יש כאלה היום. יש חלק מן הציבור שהתייאש לגמרי מכל הפוליטיקה ואומר: אני יושב בצד, לא אכפת לי. אני חושב שזו לא דרך נכונה, מפני שחוסר האכפתיות נותן כוח שליטה לכוחות הרשע ולכל הכוחות השליליים. אין לך כוח לבלום, אבל לפחות משהו כלפי שמיא של השתדלות.

אנחנו צריכים לעשות את שלנו. מה, אברהם אבינו לא היה אברהם העברי, מול כל העולם כולו? מה אכפת לי אם הם עושים רע? אם הם גנבים, אז אני צריך להיות גנב! אנחנו צריכים לפעול למען האמת ולשאוב לחתור אל הצדק ואל היושר, דבר שאנחנו מאמינים שהוא הדרכתה של תורה. אם יש חולשה ואין בידינו כרגע הכוח, האם לא נאמר את האמת שלנו רק בגלל שאין לנו מספיק כוח?! זו לא דרכה של תורה. בתורה כתוב "לא תהיה אחרי רבים לרעות". אפילו אתה מיעוט קטן, אתה לא נגרר אחרי. גם אם אתה יודע שהם יעשו את העבירה בכל מקרה, זה לא אומר שמותר לך לתת יד לדברים האלה. אנחנו צריכים לעשות כל מה שאנחנו יכולים, לא רק למחות, כדי לבלום עד כמה שאנחנו יכולים. אם אנחנו נגביר את הכוח של הציבור שלנו, ה' יעזור לנו.

אין ספק שלפעמים ביטולה זהו קיומה. לפעמים יש מצב שמוכרחים לעזור קצת. אני לא אומר לסגור את הישיבה. בעבר שאלו אותי על השתתפות הישיבה בהפגנות, והשבתי שבוודאי, כן, אבל עם מינון מסוים. לא ייתכן שנשתתף בכל הפגנה, כי אז נהרוס את כל הממסד שלנו. הדברים צריכים להיות במידה, כדי שלא נוציא את הבחורים שלנו מעולמה של תורה. בהנחה שמדובר במצווה שאי-אפשר לעשותה על-ידי אחרים, הרי אם לא בני תורה, אז מי יתרום?

זכור לי שלפני שנים בא הרב קוטר ז"ל ודרש בכיכר גאולה להשתתף בבחירות, כי הסאטמר אמרו שלא להשתתף בבחירות, אגרויסה מצווה... ניגש אליו יהודי ושאל האם זו מצווה כמו אכילת מצה – זה היה לפני פסח – והוא השיב שזו מצווה כמו אכילת מרור... הסאטמר הם בדעה שזו לא המדינה שלנו, ולנו אין שום עסק עם זה. דעה זו לא נכונה וגם לא מקובלת על רוב הציבור החרדי, שהרי גם הם הלכו לבחירות. ואם לא היו הולכים, האם מצבם היה יותר טוב? ודאי שלא.

אמת מארץ-ישראל

תצמח

השוט בידי הפרשים משל הוא לשוט גדול יותר ☉ הרב רבינוביץ' על תדמית, שטיפת מוח ומיגון ☉

החורבן הוא לא תבוסה

הפינוי בעמונה צריך ללמד אותנו, שהעם שלנו עדיין לא בשל לנהל מדינה דמוקרטית. חז"ל אומרים "כמתוקנים שבהם לא עשיתם, כמקולקלים שבהם עשיתם". אולי זה לא

פלא שעם שהיה כל כך מפורד ומפוזר בין העמים דורות רבים לא למד איך לנהל מדינה, אבל מאידך כן למד

הרב נחום אליעזר רבינוביץ'

ראש ישיבת מעלה אדומים

איך לנהל קהילות פזורות במדינות שונות. הקהילות האלו הרגישו לא רק אחריות לחברי הקהילה המקומית, אלא גם ליהודים במקומות אחרים. יש הרבה תיעוד היסטורי לכך שכאשר יהודים גורשו ממדינה אחת והצליחו לברוח למדינה אחרת שהיה בה יישוב יהודי – הפליטים מצאו שם מיד מנוח, כי הקהילה הקיימת פתחה את לבה לקבל את הפליטים, לנסות לעזור להם כמה שאפשר. היתה אחריות כלל ישראלית. ישראל ערבים זה לזה – זו לא היתה רק אמרה וסיסמה, אלא במשך הדורות זו היתה ההנחיה המנחה את כל עם ישראל. ציינו, ולכאורה זה מתקבל על הדעת, שכאשר זכינו בחסדי ה' לחזור לארצנו ולהקים מלכות ישראל מחדש, שזאת היא בעצם ההגדרה של מלכות ומדינה או ריבונות לאומית, דהיינו אחריות לכל האזרחים, היה עולה על הדעת שדבר כזה יהיה הבסיס לקיומנו, והנה היום נוכחנו לדעת שזה לא דווקא כך. נוכחנו שהמנהיגות רואה בהפעלת כוח תכלית לעצמה, ומה שהם רוצים הוא לשלוט. השלטון הפך להיות מגמה בפני עצמה. וה' יצילנו מכך.

אמנם לא כל אחד רואה בעובדה שלא הצלחנו לשמור על הבתים שלא ייהרסו, או אפילו בחורבן הגדול יותר, החורבן של גוש-קטיף, שעדיין הפצע הוא טרי ומדמם, רק כתבוסה לציבור שלנו. אין ספק שיש לא מעט אנשים שבגלל התופעות הללו פותחים את עיניהם ורואים שכוחות השלטון וכוחות התקשורת עשו להם שטיפת מוח גדולה, ויש אנשים שהתרשמו דווקא מן העובדה שיש לנו ברוך ה' ציבור גדול של צעירים, שמוכנים לקדש שם שמים ברבים ולצאת ולהפגין למען דבקות בארץ, דבקות בעם ישראל, בערכים של אמת.

ראינו התקפה כזאת של שוטרים רוכבים על סוסים, שדהרו בכוח לשדרות של צעירים שעמדו והפגינו מסירות לעם ישראל, והתמונות הללו בסופו של דבר יחדרו למודעות של בני האדם.

אנחנו צריכים לפרסם את התמונות האמיתיות, ויש תמונות. אנחנו יכולים לנסות להגיש תלונות משפטיות, שמטרתן היא בעיקר לפרסם את האמת. לפני שבוע נתפרסמה ידיעה שכל הסיפור על החומצה בכפר-דרום היא שקר גמור, וברור שלא כל הציבור שומע את ההוכחות האלו. את ההוכחות הללו צריך לנסות לפרסם, וכל מי שקיבל מכות חייב להגיש תלונה משפטית כנגד המשטרה או כנגד הממשלה שנהגה בו באופן רצחני כזה.

הציבור שלנו חייב לקחת על עצמו את האחריות לפרסם את האמת, ואם האמת תתפרסם – אין ספק שכמה אנשים יפקחו את עיניהם ויבינו שיש פה ציבור בעל ערכים, צעירים שהם מלח הארץ, וצריך לעודד אותם ולא חס ושלום לרדוף אותם.

השתתפות בבחירה תמנע סיום ב"כי-רע"

דווקא עכשיו אסור לנו לחשוב מחשבות של התנזרות מבחירות ומהשתתפות בתהליך הפוליטי. אני לא יודע אם נצליח הרבה או מעט, אבל אין ספק שאחת המגמות של אלה שרוצים להוציא אותנו מתוך המוסכמה הכללית היא שאנחנו נתנזר מלנסות להשפיע על המהלכים של המדינה, וזה דבר שאסור לנו לעשות. גם אם לא נוכל להגיע לגדולות, ואני חושב שבכל זאת נגיע, חשוב שהציבור בכללותו, ואולי בעיקר אלה שאוחזים את השלטון בידיהם, יוכרחו להכיר ולהבין שיש פה ציבור הולך וגדל ויבינו שהציבור שמפחיד אותם, אין רצונו לשלוט עליהם. אנחנו צריכים להבהיר להם שאין להם ממה לפחד, אלא מאובדן

שליטה עלינו, ואני מבין שזה אכן מפחיד אותם. אבל אין ברירה, מי שיש בידו שוט והוא הולך לאבד אותו – החיסרון הוא בו שהוא מפחד מדבר כזה, ואולי נצליח. יש הרבה אנשים שאני חושב שבעזרתם נוכל להצליח להוכיח שיש גם תכלית אחרת לחיים עלי אדמות, שכוחה מערכי התורה וערכי הנצח שאנחנו דבקים בהם – ערכים שמתאימים גם להם.

ואולם גם כשאנו באים לפעול במערכת הבחירות ולהביא את דעתנו לכלל, ברור שצריך להתחשב בדעתם של בני-אדם, ואין לעשות מעשים שנראים כחילול ה', למרות

**אנחנו צריכים להבין
שעמידה איתנה על
עקרונות ועל רוחניות
אמיתית בהחלט
יכולה לשנות דברים**

שהמוטיבציה היא לקדש שם שמים. מאוד חשוב שמי שעושה טוב לא ייראה חלילה כעושה רע, וגם זה חלק במצוות קידוש ה'. אבל יש דברים שבהם חייבים לומר "אין חכמה ואין עצה ואין תבונה כנגד ה'", כלומר חשוב שהתדמית שלנו תהיה תדמית של אמת, שלא ניתן מקום לשקרנים ולזייפנים. אם רק התדמית תעניין אותנו וחלילה נהיה מוכנים להקריב ערכי אמת תמורת תדמית, מה הועילו חכמים בתקנתם? כמובן שלזה צריך חכמה גדולה ותבונה

ובעיקר דבקות בתורה – לדעת איך עושים דברים טובים למען שם שמים.

החג הקרוב שיבוא עלינו לטובה הוא פורים, ואת פורים צריך לראות כחג שהכין אותנו לגאולה ולא לגלות. בל נשכח שהאירועים של פורים היו הקדמה לתקופת בניית בית-המקדש, ואחרי פורים נגמר בניין בית-המקדש. כלומר, צריך להבין שיש בשורה שצריך לממש אותה, ובעזר ה' הציבור שלנו גדל ומתעצם. זאת אחת הסיבות שיש גם מתנגדים, אבל אסור לנו להתייאש ולאבד עשתונות בגלל שיש מתנגדים ושבידם הכוח. לא הכל בעולם הזה מוכרע על-ידי הכוח. הנביא אומר "לא בחיל ולא בכוח כי אם ברוחי אמר ה'", והוראה זו היא מעשית גם לימינו אנו. אנחנו צריכים להבין שעמידה איתנה על עקרונות ועל רוחניות אמיתית בהחלט יכולה לשנות דברים. זכינו לראות נסים ונפלאות בחזרתנו לארצנו, ובל נשכח שקיבוץ הגלויות שארע בימינו – לא היה כדוגמתו מאז, כולל בימי יהושע בן-נון. כמה יהודים נכנסו לארץ בימי יהושע בן-נון? התורה אומרת שהיו 60 ריבוא גברים, ואם נוסיף גם את הנשים והטף ונכפיל את המספר הזה פי ארבעה או חמישה, יוצא שהיו כמה מיליונים, ודאי לא יותר מארבעה-חמישה מיליון. ברוך ה' אנחנו כבר היום יותר

מחמישה מיליון יהודים בארץ, וזאת היא תופעה שיש להודות להקב"ה עליה. ברור שבין כמה מיליוני היהודים יש גם כמה רשעים, ואלמלא הם הרי היינו חושבים שחלילה ניטל חופש הבחירה מבני-אדם, אבל אסור לנו, בגלל הרשעים האלה, לאבד תקווה ולהגיע לאוזלת יד. יהי רצון שכשם שה' עשה לנו נסים בימים ההם, כך הוא יעשה לנו נסים בזמן הזה.

חזקים על עדינים

בעניין השאלה האם לצאת לפעול לבחירות, על זה כבר אמר החכם מכל אדם "אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידיך". ברור שאין לרוקן את בתי המדרש מתלמידים עקב העיסוק בבחירות, אבל מאידך גיסא, ברור שאין להניח את העבודה לבחירות. זה חשוב מאוד ובהחלט יש סיכוי לא מבוטל, אם נשקיע מספיק עבודה, שהדברים ישתנו באופן רציני ואפילו מפתיע.

יש אנשים שסונוורו על-ידי הברק המלאכותי של מנהיגות חזקה. ייתכן שהאירועים של היום, עם כל הכאב בדבר, יוכיחו להרבה אנשים שהמנהיגות החזקה הזאת היא בעצם החולשה בהתגשמותה. הם חזקים כנגד נערים ונערות "בני ציון המסולאים בפז", ילדים עדינים שעומדים כנגד כוח אדיר, אבל הם לא חזקים כנגד אויב מבחוץ. ואם נצליח לשכנע מספיק אנשים, באמצעות 'פנים אל פנים', שזה מה

שקורה לנו, ייתכן שהכל ישתנה. לשם כך צריך לדבר עם אנשים שעדיין פתוחים לשמוע דברי אמת.

ואולם אין ספק שאסור שהדברים הללו יבואו על חשבון לימוד התורה. לזה צריך חכמה ותבונה, כך שהמינון יהיה מחושב. אנחנו עוסקים בעיקר בתורה, וכל הדברים האחרים יוצאים מן התורה וחוזרים אליה. מהסיבה הזאת אין להירתע מלדבר על כל דבר שנוגע ליסוד חיינו, כולל עניין התשובה.

ברור שבין כמה מיליוני היהודים יש גם כמה רשעים, ואלמלא הם הרי היינו חושבים שחלילה ניטל חופש הבחירה מבני-אדם

לא כאיש אחד -

שאלות ותשובות

המסך ירד, השחקנים התפזרו ☉ אך המחזה טרם תם ☉ הרב אליקים לבנון על פעילות למען קהילות הגוש, על צניעות בנות במאבק ועל ברית עם החרדים ☉

להפוך את התשקורת לתקשורת

שאלה: מה התפקיד שלנו, נוער ואנשי ישיבות?

תשובה: נוער משמעותו עד גיל 60-50 (אני רוצה להכליל גם את עצמי בנוער, ולכן זהו המדד). הציבור יכול לפעול בכמה מסגרות. המסגרת האחת היא המסגרת התקשורתית.

התקשורת הורידה מסך מעל המגורשים. עניין הגירוש נצטייר כְּתָם, וצועדים לקראת הגירוש הבא. אנשים צריכים לעורר את התקשורת על-ידי כתיבה, על-ידי מכתבים, מאמרים ולא ב"בשבע",

"הצופה" או "מקור ראשון". המאמרים האלה צריכים להגיע ל"הארץ", ל"ידיעות אחרונות", ל"מעריב" – אלה שלושת העיתונים שבהם צריכים להופיע המאמרים על הרשעות ועל הרמאות של ממשלת ישראל ומנהלת סלע, איך הם מציירים את הדברים, ומה בפועל נעשה בשטח. לא כל אחד יעיל להשתתף בראיונות, אבל אם אנשים יכתבו מכתבי מחאה לעיתונים, זה בהחלט יעיל, וכן באמצעות שיחות באמצעי תקשורת. יש היום הרבה תוכניות שבהן מאזינים מדברים. צריך להעלות את הנושא הזה שוב ושוב, לא להרפות מהתקשורת, שהדברים יישמעו והכתבים ייאלצו לחזור לעסוק בנושא הזה שכביכול כולו עבר, נגמר.

הרב אליקים לבנון
ראש ישיבת אלון מורה ורב היישוב

אפשר לפנות לקהילות בשאלות אילו דברים הקהילה צריכה, ולפעול על-פי צרכי הקהילה. לא ייתכן שיגישו לקהילה עזרה שהיא לא מעוניינת בה. הביאו אלף כיכרות לחם ובקבוקי שתייה, אבל זה לא מעניין אותנו. אנחנו לא עניים, לא דלפונים. כרגע מתארגנות קהילות בכמה מקומות – יש כמה קהילות שמתארגנות בניצן, יש קהילה ביד-בנימין, יש קהילות ביבול וביתד ויש הקהילה בטנא עומרים. אפשר לפנות לקהילות האלה וכן לקהילות שעדיין לא הגיעו ליעדן, כגון באבן שמואל ובחפץ חיים, ולעזור להן. ייתכן שאפשר לאתר את הצרכים באמצעות המטה של גוש-קטיף.

הנהגה רוחנית מול פוליטיקאים

הרבה שנים נשמעות טענות, ובצדק, על המפלגות הדתיות, שרק ערב הבחירות הן נזכרות בכל מיני צרכים נוספים שיש למדינת ישראל. לציבור הדתי-לאומי יש באמתחתו עשרות פתרונות, כמעט לכל הבעיות של המדינה. החל מבעיות כלכליות, המשך באלימות, בשחיתות, בסמים כמובן, ומדינת ישראל מתעלמת מהם לחלוטין. ולא זו בלבד שמדינת ישראל לא מטפלת בדברים הללו, ראשי המדינה נגועים באותם נגעים, והרי לא נותנים לחתול לשמור על השמנת. לא יאומן, אבל גופים שאמורים לטפל בגמילה מסמים עסוקים בעצמם במסחר בסמים.

אז איך אפשר לטפל? תאונות דרכים זה בוודאי נושא שצריך לטפל בו, אבל לא לטפל בו באמצעים שעד היום מדינת ישראל טיפלה, אלא שתינתן עצה איך להתקדם. יש הרבה תחומים שדרושה בהם עצה נכונה של גוף רוחני-רבני, בשיתוף אנשי מעשה בפוליטיקה. השיטה היא חיבור בין הגוף הרוחני לגוף המעשי, והדרך הנכונה היא משה רבנו ויהושע בן-נון. "ויאמר משה ליהושע: בחר לנו אנשים וצא להלחם בעמלק". לא בחר "לך" אנשים, אלא בחר "לנו" אנשים, היוזמה באה מצד משה רבנו, ויהושע הוא המבצע, המממש, בוודאי בהתייעצות בינו לבין משה רבנו.

שאלה: מה לגבי איחוד עם הגוף החרדי?

תשובה: אני חושב שעם הגוש החרדי האיחוד יהיה עדין ודליל יותר, לא על אותו רקע של איחוד דתי-לאומי, והוא יבוא מתי שהוא. ובעניין החלטה לא לתקוף אלה את אלה, זאת החלטה אסטרטגית שאולי אפשר להשיג אותה.

בעניין הליכה משותפת, אני חושב שיש הרבה נקודות משותפות ללכת בהן עם החרדים, וצריך ללכת אתם. בסך הכל בצד המעשי יש הרבה שיתוף פעולה עם הגוף החרדי, ונכון לעגן את זה בהסכמה, אבל הסכמה הרבה יותר רחבה. ללכת כאיש אחד לבחירות, זה יזיק לכולם.

בת מלך, פנים אל פנים

שאלה: לגבי הפעילות עצמה, נושא הצניעות. בכנס לארץ-ישראל בנות דיברו בסערת רגשות ואמרו שעל ארץ-ישראל הן רוצות להיאבק בקדושה, אבל אף אחד לא מנחה אותן איך. השאלות של הבנות ירדו לפרטים: האם צנוע שבנות יעמדו בצומת ויחלקו סטיקרים? מה לגבי חסימת כבישים? מה לגבי "פנים אל פנים"?

תשובה: אני לא רואה מניעה שבנות מבוגרות, שמיניסטיות, בנות שירות לאומי, יעמדו ויחלקו סטיקרים. אין בזה שום מגע ישיר.

לגבי חסימת כבישים, ממילא זה לא רלוונטי כרגע. בנושא של "פנים אל פנים", השיקול הוא לפי החלטת הבת. אפשר לדפוק בדלת ולשבת, אולי להיות ערניות לתגובות של בעל הבית. זה מסוכן קצת, כי בנות יכולות לצאת שונות לגמרי ממה שנכנסו, חלילה, לכן חשוב לראות לאן הן נכנסות, לאיזו דירה ולאלו נסיבות, וחשוב שהן תהיינה מצוידות באמצעי הגנה. שיהיה להן טלפון פתוח כך שבלחיצה הן יוכלו להזעיק עזרה, ושיידעו איפה הן נמצאות. יש הרבה דברים שבנות מעבירות בצורה מאוד טובה. זה נכון שאנחנו מאוד משתדלים שלא תהיינה מדריכות בצה"ל, כי מדובר בקרבה לאורך זמן ארוך יותר. כאן מדובר על קרבה חד-פעמית, של 10-15 דקות.

בעניין צילומי טלוויזיה באירועים ציבוריים, שמעתי שבנות הרגישו פתאום שהן מפרסמות את עצמן למרות שכל חייהן חונכו ל"כל כבודה בת מלך פנימה". והתשובה היא שתלוי באילו נסיבות. יש נסיבות שזה לא בידן. כשהן נגררות וכתבי הטלוויזיה נהנים להתמקד בפוקוס על מה שקורה, בוודאי צריך להיזהר. אבל אני לא חושב שאפשר להתחמק מצילומים. אם רוצים פעילות – הצלם יעשה את שלו, מה אפשר לעשות? אנחנו

שאלות ותשובות 29

לא אחראים על מה שעושים הצלמים, ואני לא חושב שיש בזה איזו שהיא בעיה של חוסר צניעות.

שאלה: כאשר מגיעים חיילים למאחזים, האם הבנות צריכות לקום או להישאר לשבת?

תשובה: אני חושב שנכון לעכשיו ממשלת ישראל הצליחה להרחיק את סוגיית ארץ-ישראל מלבבות ישראל באופן כזה שאין טעם להמשיך ולהכות במקום הזה, כי זה נראה לי לדפוק את הראש בקיר. הממשלה הזאת הצליחה ברוע מעשיה, ברוע לבה, לנתק את עם ישראל מארץ-ישראל. אנחנו מאמינים שיש אמונה פנימית, אבל צריך לעורר הרבה את האמונה הפנימית הזאת כדי שהדברים יגיעו ויוכלו להיראות בחוץ. סתם לעלות למאחזים? למדנו שלצה"ל אין בעיה לפנות יישובים פורחים עם מאות משפחות, עם בתים בנויים, ולכן לא תהיה להם בעיה לפנות מאחזים. האמבטיה חמה, אך עמלק צינן אותה לישראל. אני לא רוצה לומר שהממשלה הזאת היא עמלק, אבל ההשוואה היא השוואה.

שאלה: נשמעה טענה, שכאשר אנחנו עולים למאחזים אנחנו מרחיקים את הגבול, זאת אומרת המאבק עובר לגבעות ואז היישובים מקבלים הכרה.

תשובה: בעבר זה היה נכון, עד שנפל הפור והתברר שזה לא כך.

דגם ש"ס-חב"ד-חמאס

אורך נשימה, עמידה במאמץ עלינו לרוץ לטווח רחוק אך באיזה מסלול? הרב ויצן על חוק-ערך, מהפכה עממית ושלטון יהודי

הבחירות בפתח, ואנו שואלים: האם יש טעם להשקעה בבית הנבחרים?

נציגינו הכריזו שיש לנו מגמה ארוכת טווח שנציגי הציבור האמוני היהודי יכבשו את

השלטון. האם זה יעשה בדרכים פוליטיות או שמא בדרכים אחרות?

הרב ש. יוסף ויצן

רב היישוב פסגות

לפני שנאמר את דעתנו, נאמר כמה הנחות יסוד ותובנות שהן בבסיס דעתנו.

א. הציונות האמונית כנטל ולא כנכס

המאבק שישנו עתה בתוך האומה אינו רק סביב שאלת יהודה ושומרון או גבולות הקבע. גם לו יצויר שהיינו מוכנים לפנות את חלקי ארצנו – דבר שוודאי לא נעשה – המאבק עלול להמשיך. יהיה המשך מאבק על הנגב והגליל; יהיה מאבק על הפרדת דת ממדינה ומאבק על מיהו יהודי; יהיה מאבק על עלייה לארץ; יהיה מאבק על היחס למיעוטים.

המאבקים נובעים מהלכי רוח פנימיים ורעיונות שצריכים להיבנות בתוך עם ישראל. התנועה הציונית, שאין מקורה בקודש ובאמונה, מרגישה שהיא מימשה את החזון הציוני שלה וכל מה שהיא רוצה זה לשמור על הקיים. עיקר התמקדותה הוא ברעיון החופש והחרות. לפני מאה שנה היתה כפירה בקודש, ועתה לאט לאט מתחילה להיות כפירה ברעיון הלאומי. הציונות החילונית אינה רוצה להמשיך לשלם מחירים כדי להמשיך לממש את הרעיון הציוני.

התנועה הציונית האמונית, לעומתה, שמקורה באמונה ובקודש, רוצה להמשיך לממש את הרעיון הציוני. לשם כך היא נדרשת למסירות נפש ולמוכנות לשלם מחירים. הציונות החילונית רואה את הרעיונות של הציונות האמונית כנטל ולא כנכס.

ב. "דת הדמוקרטיה" מול "דת הערכים"

הציונות החילונית רואה את עיקר יעדה לדאוג לרמת החיים של היחידים שנמצאים בתוכה. כל השקעה בעול הלאומי הוא במקרה הטוב הכרח אשר לא יגונה, כל עוד שהוא הכרח. כל רעיון ודמיון של הסכם או נסיגה שתקטין את הצורך בנשיאה בעול הלאומי יתקבל בברכה. לדעת הציונות האמונית, הערך בשלטון יהודי הנו מצד מה שמדינת ישראל מממשת ערכים וחזון יהודי. לפי התפיסה החילונית, בשלטון אין ערך פנימי. כל כולו הוא סדר חברתי המאפשר לחברה להתקיים בבחינת "אלמלא מוראה של מלכות, איש את רעהו חיים בלעו".

לפני מאה שנה היתה
כפירה בקודש, ועתה
לאט לאט מתחילה
להיות כפירה ברעיון
הלאומי

בגוש-קטיף היה עימות בין תפיסת המדינה והחוק, כבאים בשם ערך פנימי, לבין תפיסת המדינה כחוק וסדר. "דת הדמוקרטיה" ניצחה במערכה זו את "דת הערכים".

ג. חיי שעה - להוביל את קדימה אחורה

השלטון מבטא באופן בסיסי את רצון העם ואת עמדותיו. הבחירות שעומדות בפתח הם מבחן לרצון העם. לצערנו, גם אם הליכוד יזכה בהרבה מנדטים אין בכך בשורה שעם ישראל מקבל את עמדתנו בעניין הלאומי הציוני. גם הליכוד מזמר באופן מהותי את אותם ערכים שמזמרות המפלגות האחרות. בוודאי שאם מפלגת קדימה או מפלגת העבודה יקבלו מנדט מהעם, זהו מנדט לרוח של הציונות החילונית. ברמה המעשית, בבחינת חיי שעה נראה על פני הדברים שחשוב מאד שקדימה לא יזכו בבחירות, ובוודאי שצריך לפעול להשגת מטרה זו.

ד. שלטון אינטרסנטי

המשנה בסוף מסכת סוטה אומרת דברים על זמן עקבתא דמשיחא. בין שאר העוולות

המוסריות הנוראיות שמוזכרות במשנה ראינו כיצד חלק מהן התקיימו ממש אל מול עינינו. במשנה שם כתוב "אנשי הספר יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו".

היום אנו מבינים שהכוונה היא שאנשים שלא גרים במרכז הארץ אלא גרים בגבולות ובמקומות שיש בהם סכנה, לא יקבלו יחס הוגן. כך ראינו בנוגע לאנשי גוש-קטיף וכך אנו רואים בנוגע לאנשי שדרות ואנשי יהודה ושומרון. מגוש-קטיף נוכחנו להבין שלא "באהבה ננצח" במובן הפשוט של הסיסמא, שאם נהיה נחמדים וחלוצים אזי יכירו בערכנו

היום אנו מבינים
שהכוונה היא שאנשים
שלא גרים במרכז
הארץ אלא גרים
בגבולות ובמקומות
שיש בהם סכנה, לא
יקבלו יחס הוגן

ויקבלו את רוחנו ומציאותנו בצורה ראויה.

תופעה אחרת שמוזכרת במשנה שם היא "מלכות תהפך למינות ובית הועד לזנות". נראה שהכוונה היא שהמלכות לא תלך לפי חוט שדרה ערכי. המינות כופרת בכל ערך מוחלט. זה מוביל ל"בית ועד לזנות". הכוונה היא שבמיוחד במערכות השלטון תהיה התנהגות שבנויה על אינטרסים צרים ולא על מוסר וצדק. מכיוון שהשלטון אינו על בסיס ערכי, ייווצר מצב שהשלטון לא ידאג לפשוטי העם ולא יתנהל בצורה מוסרית וצודקת. כך נראה לנו בהתנהלות של מערכות השלטון, השכבות האליטיסטיות, בית-המשפט העליון ומוסדות ההשכלה. העוולות המוסריות האלו ודאי שאינן נותנות לאלו שבשלטון מעמד של ערב-רב וכדומה (בניגוד לדעתם של אלה אשר משרבבים עניין ערב-רב על השלטון וזרועותיו). אנו מאמינים שהדור שלנו עם כל מגרעותיו הוא הדור שאולי "כולו חייב" אולם גם "כולו זכאי". המשיח לא ישלח לגאול את המתנחלים בלבד אלא ישלח לגאול את כל עם ישראל. עד כאן הנחות היסוד.

התיקון - תנועת אמונה בלבוש מודרני

כאן אנו נמצאים בפני שאלה גדולה – האם יש דרך לתקן את המערכת השלטונית מבפנים? האם יש טעם להשקיע מאמץ במערכות הפוליטיות? זהו הקו המרכזי של מועצת יש"ע ושל הפוליטיקאים שבתוכנו. האם נמשיך בדרך זו?

לפי דעתי יש להבחין בין חיי השעה לבין חיי העולם. אולם הבחנה זו היא מאוד משמעותית גם ליחס שלנו לצרכים המיידיים שלנו.

אני רואה בדגם של ש"ס את הדגם הנכון. אולם בניגוד לש"ס, שעשתה זאת רק עם פלח אוכלוסייה מוגדר באומה ובנתה על הרגשות של קיפוח ומאבק בין תרבות המזרח למערב, אנו צריכים לבנות תנועה רחבה שיהיה בה מגע עם כל שכבות הציבור, שבשורה המאבק בין האמונה לכפירה.

אמונתנו צריכה להתלבש בלבוש שמתאים לנפש של האדם המודרני והחופשי.

למרות הסלידה מאויבינו בנפש, משונאי ישראל אנשי החמאס, נלמד מהם את הדגם לעלייתם לשלטון.

יש להקים תנועה שיסודה היא האמונה. תנועה זו תהיה תנועה אמונית-תרבותית-לאומית-חברתית. אנו כתנועה צריכים לכנס את כל הכוחות תחת דגל אחד, דגל האמונה כנגד הכפירה בערכים. תנועה זו תהיה תנועה שאינה חלק מן השלטון, היא צריכה

להיות עצמאית. עיקר המימון שלה ראוי שיהיה על בסיס תורמים פרטיים. כאן יש לפוליטיקאים שלנו תפקיד לתמוך ארגונית כלכלית בעמותות של תנועה זו. את המובחרים שבתוכנו ניקח להיות ראשי תנועה זו. לא נראה את עיקר כוחנו בכך שיש לנו מנכ"ל או שר בממשלה, אלא המנכ"ל או השר ישרתו את התנועה שהיא בפירוש אינה חלק מהשלטון. אנו לא רוצים להיות חלק מ"בית ועד לזנות".

יש להקים תנועה שיסודה היא האמונה. תנועה זו תהיה תנועה אמונית-תרבותית-לאומית-חברתית

התשתית לתנועה זו כבר קיימת. התשתית היא כל הקהילות של הציבור האמוני הציוני. נפתח בתי-ספר לציבור הרחב. נקים עמותת צדקה וחסד לציבור הרחב. נקים "מכון מאיר" בכל עיר וכפר.

לא ירחק היום, והעם בישראל ירגיש שהשלטון מושחת ודואג לעצמו. לא ירחק היום, והציבור הרחב שמתמודד עם בעיות של פשיעה, אלימות ונהנתנות, שמביאה לאובדן דרך וליאוש מהחיים, יבוא אל האמונה כמקור למעיין חיים טוב. אז אולי נהיה ראויים להיות בשלטון.

אנו צריכים לשנות את סדרי הקדימויות שלנו.

הפוליטיקאים יילחמו את המלחמות של חיי השעה. הם יילחמו בחוקה שיכולה לשים עלינו משקולות כשנהיה ראויים לשלטון. הם יילחמו כנגד הרצון להרוס את הקהילות האמוניות. הם יילחמו את המלחמות של היום. אולם הם בעיקר ימצאו את הדרכים לתמוך בתנועה עממית עצמאית, בתנועת האמונה.

את עיקר כוחנו ומשאבינו נקדיש לבניין התנועה האמונית הערכית אל מול תנועה כפרנית נהנתנית. כל זאת עד שנצליח לעשות מהפכה עממית מלמטה.

התנועה הני"ל מבוססת על:

- גילוי אמונתנו ללא כיסוי וערפל. את כל פעולותינו נעשה כשליחים של אמונה ותנועה זו.
- רצון אמיתי להטיב עם כל עם ישראל, גם כל זמן שאיננו בשלטון.
- עצמאות ארגונית ואי היותנו חלק מזרועות השלטון.
- הימנעות מכפייה וכוחניות כלפי העם.

זו היא דרך ארוכה שהיא קצרה.

בוחרים לשים עלינו

מלך צדיק

יהודי אינו מתלונן ☉ יהודי עושה! ☉ הרב זייני על הצהרת בלפור, מלכות ושבירה ☉

לטהר את המשכן

כציבור דתי הרואה במדינת ישראל ראשית גאולתנו – ובימים אלה מן הראוי להדגיש ששום פשע של מנהיגות מדינתנו, אפילו הפשעים החמורים ביותר שבוצעו כלפי אחרוני

נאמני ה', תורתנו וארצו, לא יוכלו

לשנות ולפגום את הכרתנו בטובה

הא-לוהית שזכינו לה בהקמת

עצמאותו של עמנו על ארצו, נחלת

ה' – עלינו להזכיר ביתר שאת

הרב אליהו רחמים זייני

ראש ישיבת "אור וישועה", חיפה

שהקמת מדינת ישראל אינה נס באשר ניצחנו אויבינו בקום המדינה, אלא באשר חזרה 'מלכות' לישראל, קרי שלטון. ובהשבה זו של מלכות לישראל היה לא רק משום נס, אלא משום מצווה, שהרי כל בר-בי-רב דחד יומא יודע שמינוי מלך הוא חובה דאורייתא אליבא דכל רבותינו הראשונים, ככתוב "שום תשים עליך מלך". ובמצווה כללית כזו "אין נקיי", על כל אחד מאתנו לקחת חלק.

לא ייתכן שציבור מאמין יתלונן על המציאות העגומה ולא ינסה לעשות כל שביכולתו כדי להביא למצב טוב יותר, מתוקן יותר. כל המציאות הישראלית לוקה בחסר ובפגמים בלתי-נסבלים, משום שהציבור הדתי הפקיר את הקמת המדינה לאנשים שהיו עוינים את התורה, ואנו אוכלים את פרי הבאושים של ראייה קצרת טווח זו. ואם תאמרו שהעולם הפוליטי רקוב מבפנים מבחינה מוסרית, נשיב לכם שהוא הרבה יותר רקוב ממה שאתם יכולים להעלות על הדעת, אבל דווקא משום כך כל כוח יותר בריא שנצליח להחדיר לאותו משכן הזקוק לטיהור יוסיף מעט ברכה, או לכל הפחות ימנע הידרדרות נוספת. הרי מטרת

37 בוחרים לשים עלינו מלך צדיק

החורבן של גוש-קטיף לא היתה מסיבה ביטחונית כלשהי, אלא רק לצורך אחד: לשבור את הציונות הדתית ואת כוחה בצבא, בפוליטיקה, בתודעה הציבורית ובעם. ואני מרשה לעצמי לקבוע שאם היו יכולים לשבור את הציבור שלנו מבלי להרוס את גוש-קטיף, לא היו מהססים שנייה אחת. גם התקשורת שבמחוזותינו, שהיא אכולת שנאה עצמית ושנאת כל דבר שריח תורה וזהות יהודית נודף ממנו, לחמה בכל כוחה כדי לשבור את כוחנו. לא ניתן להם פרס. לכן אסור לציבור המבין את יד ההשגחה ליפול במלכודת זדונית ומקיאבלית זו, החותרת רק לנתק אותנו מהמדינה או לחילופין להביאנו ליטוש את אמונתנו בה', בתורה ובארץ-ישראל.

בהחלטת הממשלה על ההרס בגוש-קטיף היו שותפים שני כוחות, אחד החותר לחילון, והשני - יורשיהם של שונאי ציון בציבור המאמין. שניהם חברו יחדיו - ושום הכחשה לא תועיל כאן - כדי להרוס את שארית הפליטה הנשארת לנו מאבני הבליסטראות שיצאו מידי רחוקים ומבית מאהבינו. התחברות מוזרה ופסולה כזו ראינו כבר - כפי שהעיד הרב כשר זצ"ל - בווינה בשנת התרע"ז, חודש בלבד

לא ייתכן שציבור
מאמין יתלונן על
המציאות העגומה
ולא ינסה לעשות כל
שביכולתו כדי להביא
למצב טוב יותר

אחרי השגת הצהרת בלפור, כאשר אבותיהם של שתי קבוצות אלו רצו להחתיים עצומה המבקשת מאנגליה לבטל את הצהרת בלפור, ולולי זעמם של הגאונים רבי יוסף אנגל ורבי מאיר אריק זצ"ל, זממם היה עולה בידם.

וכבר פסק הרשב"א (ח"א סי' תרלז) ש"כל שלטון ישראל הממונה בעירו ומשל במקומו דינו דין. והוא בעירו בכלל דינא דמלכותא כל זמן שעושה כחוקי מקומו דומיא דמלך ממש. זה ברור. והראיה תדע דקטלי דיקלי וגשרי גישרי כלומר הפקידים הממונים". וכן כתב עוד לעיל (ח"א סי' תרי"ב) ועוד להלן (ח"יב סי' שני"ו). וכן היא דעת מהרי"ק בפסקיו (סי' מד, שורש קצא) ובעל בנימין זאב (סי' רצד) ובעל כנה"ג (ח"ו"מ סי' שסי"ט) ובשו"ת תומת ישרים (סי' טז) ובעל ישכיל עבדי (ח"ו ח"ו"מ סי' כח) הכותב במפורש "דהוא הדין בית הנבחרים והמחוקקים גם שאינם מעוטרים בעטרת מלכם דינם כדין מלך", והגר"ש ישראלי בשו"ת עמוד הימיני (ח"א סי' ז) ועוד. וכך כתב מרן הרב קוק זצ"ל במשפט כהן (סי' קמד) "וחוץ מזה נראים הדברים, שבזמן שאין מלך, כיון שמשפטי

המלוכה הם ג"כ מה שנוגע למצב הכללי של האומה, חוזרים אלה הזכיות של המשפטים ליד האומה בכללה. וביחוד נראה שגם כל שופט שקם בישראל דין מלך יש לו, לענין כמה משפטי המלוכה, וביחוד למה שנוגע להנהגת הכללי". לכן כך הוא לגבי כנסת ישראל.

הלא אפילו שאול
המלך לא זכה
למעמדו כמלך אלא
רק לאחר שהעם
קיבלו על עצמו כמלך
בזכות נצחוננו על אויבי
עמנו

וכך חייבים לומר, שהרי אין איש שמינה את החשמונאים למלכים, לא נביא ולא סנהדרין, אלא הם עצמם בזכות שמסרו עצמם להצלת העם כולו. הלא אפילו שאול המלך, הראשון שנמשח בשמן המשחה מפי שמואל הנביא, לא זכה למעמדו כמלך אלא רק לאחר שהעם קיבלו על עצמו כמלך בזכות נצחוננו על אויבי עמנו, כדכתיב (שמואל א יא-יד) "ויאמר שמואל אל העם לכו ונלכה הגלגל ונחדש שם המלוכה", ופירש הרד"ק (שם) "לפי שבפעם הראשונה מקצתם בזהו ואמרו מה יושיענו זה, עכשיו נתרצו כלם מפני התשועה שבאה על ידו במלחמת נחש ואמר שמואל לחדש המלוכה".

במשול רשעים ייאנח עם

ומקום יש אף לשמחה כשהשלטון ראוי לפני ה', ככתוב שם בסמוך "וילכו כל העם הגלגל וימלכו שם את שאול לפני ה' בגלגל ויזבחו שם זבחים שלמים לפני ה' וישמח שם שאול וכל אנשי ישראל עד מאד". ובעל מצודת דוד הוסיף להדגיש "כי השכינה שורה במקום שרוב צבור נאספים".

וכבר פירשו זאת היטב רבותינו בבראשית רבה (פרי וישלח) "וימלוך באדום. הה"ד ברבות צדיקים ישמח העם (משלי כט-ב), את מוצא כשעמד מלך לישראל תחלה שמחו הכל שנאמר וישמח שם שאול וכל אנשי ישראל. ובמשול רשע יאנח עם (משלי שם) כשהוא מלך מלך באדום הכל קראו ווי. וימלוך באדום בלע ווי כשהמלך בלע, למה שהיה רשע, לכך נקרא בלע שהיה מבלע אותם. בן בעור, שבער הטוב. ושם עירו דנהבה, שהיה דן את האדם ואומר לו הבא ממון לכך נאמר וימלוך. אבל בשאול לא נאמר וימלוך". ועוד יותר בפתיחה

39 בוחרים לשים עלינו מלך צדיק

לאסתר רבה (אות ו) "רי' יצחק פתח ברבות צדיקים ישמח העם ובמשול רשעים יאנח עם, בשעה שהצדיקים נוטלין גדולה חדוה ושמחה בעולם וה (לשון שמחה) בעולם, והמלך דוד וה שמלך דוד, והמלך שלמה וה שמלך שלמה, והמלך אסא וה שמלך אסא, אלו במלכי

לכן חובה אמונית
ממדרגה ראשונה
להשתתף בהחלטות
גורליות אלה, על-
מנת להרבות טובה
לעמנו ולמזער שאר
אבות נזיקין

ישראל, במלכי אומות העולם מניין, שנאמר והמלך כורש וה שמלך כורש, ובשעה שהרשעים נוטלין גדולה ווי ואנחה וחרון אף בעולם, (מלכים א טז) וימלוד אחאב בן עמרי, ווי שמלך אחאב בן עמרי, וימלוד הושע בן אלה ווי שמלך הושע בן אלה, וימלוד מלך צדקיהו בן יאשיהו, ווי שמלך צדקיהו בן יאשיהו, במלכי אומות העולם שנאמר ויהי בימי אחשורוש ווי שמלך אחשורוש". ואולי יותר מכולם במדרש תהלים (מזמור מז-א) "למנצח לבני קרח מזמור כל העמים תקעו כף. זהו שאמר הכתוב ברבות צדיקים ישמח העם ובמשול רשע יאנח עם, כשהרשעים מושלין

בעולם, הכל נאנחין, והכל מצירין, ואין אדם הולך בקומה זקופה, וכן שלמה אמר בקום רשעים יסתר אדם ובאבדם ירבו צדיקים, **קשה הוא לפני הקב"ה יום שמשליט אדם על אדם לרעה**, וכן הוא אומר עת אשר שלט האדם באדם לרע לו וגוי' לכך נאמר כל העמים תקעו כף, למה כן שבר ה' מטה רשעים שבט מושלים מכה עמים בעברה וגוי' נחה שקטה כל הארץ, וכן הוא אומר כל שומעי שמעך תקעו כף עליך (נחום ג יט), שהקב"ה מעביר ממשלתו של בשר ודם מכס, וימלוד עליכם הוא לבדו. לכך נאמר כי ה' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ".

הרי שבמינוי מלך צדיק שמחה היא לפני המקום, וכן הוא במינוי כל הנהגה ישרה והגונה. ואם לכך אין אנו זוכים לגמרי, אף ברבות צדיקים במקום שעלולים אחרים להביא להיאנחות עם יש לשמות. לכן חובה אמונית ממדרגה ראשונה להשתתף בהחלטות גורליות אלה, על-מנת להרבות טובה לעמנו ולמזער שאר אבות נזיקין. ועל כל המחזק צדק אמת ואמונה תבוא ברכת טוב, ואת נפשו ואת נפש אחיו ואומתו הציל בזה ובבא.

בוחרים שלא לבחור

לא לחיות כמחזרים על הפתחים! ❁ להיבדל מהמערכת הכללית! ❁ הרב ישראל אריאל בעמדה על שותפות בבחירות ועל אלטרנטיבה ❁

אין ארוחות חנים בפוליטיקה

נראה שכאשר חושבים איזו עמדה יש לנקוט ביחס לבחירות, צריך לאמץ חשיבה סבירה, ולא לסמוך על הנס. אם למישהו ידוע שיקרה נס – גלוי או נסתר – בבחירות, ורק לא ידוע כיצד הוא יקרה, ודרך מי הוא יחול, יהי לו אשר לו. אבל על האדם הסביר לגשת לשאלה זו ממבט מפוכח ומסתבר. במבט כזה נראה לי שהנכון ביותר הוא לא להתעסק בבחירות, ולהתעלם במופגן מהעיסוק בזה.

הרב ישראל אריאל
ר"מ בישיבת "עוד יוסף חי", יצהר

נראה שאין זה משנה מה תהיה ההתפלגות בין המצביעים הימניים / היהודיים / הדתיים וכו', ואף אין זה משנה אם סך הכול שלהם ינוע בארבעה-חמישה מנדטים לכאן או לכאן. בכל מקרה, הרוב העצום יהיה במקום אחר, נע בין ניכור להתנגדות.

על רקע ההנחה הפשוטה הזאת, למה בכל זאת רוצים להיבחר, ומדוע קוראים לזה "עמדות השפעה"? מפני שמניחים שבתוך מערך דמוקרטי, רב סכסוכים והתפצלויות, כל אחד שיכניס עצמו לקלחת יוכל להרוויח נתח כלשהו, ומוטב מעט מלא-כלום (או כדברי הפתגם: טוב כלום מלא-כלום). ואמנם, יטענו העסקנים ושולחיהם, לא רק שמוטב, אלא אף הכרחי, בפרט במצב החדש שנוצר ושעתיד להיווצר, שבו צפויה פגיעה בתקציבים שבלעדיהם איננו רואים עצמנו מסוגלים להתקיים. הרי המצב קשה, ותקוותנו העיקרית היא החינוך, שרק מכוח שגשוגו צפוי בעתיד מהפך, ואנו הרי ציבור שחינוכו יקר ובניו מרובים, ואם יגדל הנטל עוד יותר, אנה אנו באים?

41 בוחרים שלא לבחור

אלא שכל טיפוש מבין, שקבלת נתח דורשת תמורה. אין ארוחות חינוך בפוליטיקה. ומה נוכל לתת כתמורה? ויתורים. האם נותרו לנו שכבות שומן לוותר עליהן? האם יש היום דברים על סדר-היום הציבורי שנוכל להתפשר עליהם מפני שאינם בנפשנו, ומשתלם לנו על כך לשתף פעולה ולהתגמש כדי לחזק דברים אחרים שחשובים לנו באמת? לי נראה שלא. במצבנו היום הכול חד מדי, התייחסות לדברים רבים מתפרשת כקשורה בשאלות היסוד הגדולות, עד שכל ויתור כמעט מזכיר כניעה בשעת שמד, שעליה הורו חז"ל שיהרג ואל יעבור אפילו על ערקתא דמסאנא.

במצב כזה, אם הציבור בכל זאת מעסיק ומטריד עצמו בשאלה "את מי נשלח ומי ילך לנו", בזה הוא מכרסם בנחישותו ובתוקפו הפנימי. הרי מי שהולך לזירה הפוליטית רוצה להצליח ולהביא הישגים, שכן הוא חושב, בצדק, שלשם כך שלחו אותו, והסיכוי שיוכל להתאפק ולהימנע מווייתורים הוא אפסי. מלבד זה, כמובן שוויתורי השליח מופנמים אצל המשלח, ובצדק, שהרי אינו רוצה להיות אחד בפה (בכנסת), ואחד בלב (בבית המדרש). וגם אם פלוני יתאפק ויתעקש שלא לוותר במקום שבו זה עובר את הגבול, וישמע בקולם של תלמידי חכמים, הרי חברו יאגוף אותו משמאל – ואדרבא, יסבור כי בזה תפארתו, כי משיג הוא מה שחברו לא הצליח להשיג, וגדלה תקוותו שאולי אפילו יצליח בעזרת גישה זו לחלק את הנתח הקטן למקורביו הוא דווקא – וכבר ימצא

**נראה שאין זה משנה
מה תהיה ההתפלגות
בין המצביעים, בכל
מקרה, הרוב העצום
יהיה במקום אחר, נע
בין ניכור להתנגדות**

לו תלמידי חכמים מבוהלים שישתכנעו כי התורה אבודה בלא הכניעה הזאת. המצב הזה גם מבטיח שלעולם לא יקום גוש משותף (ואם יקום, מייד יתפרק), ולא יתממש אפילו הסך הכול הקטן של הימניים / היהודיים / הדתיים, שכן בכל מצב יהיה מי שיטען שאם לא נשתף פעולה – אפילו את המעט הזה לא נקבל. במלים אחרות: קבלת ההנחה שהכרחי להעמיד את הרע על מיעוטו מציבה אותנו במדרון חלקלק שבו מיעוטו הולך ומתמעט, והרע הולך ומתרבה.

על רקע זה אני רוצה לטעון עוד שתי טענות. הטענה האחת היא, שהשקעה בהשתתפות בסגנון כזה, לא רק שאינה יעילה, והישגיה הולכים ומצטמצמים ושואפים

לאפס, ולא רק שתמורת ההישגים העלובים הללו משלמים במטבע של חילול ה' ושל שפלות רוח פנימית, אלא שיש לה נזק עצום גם בתחומים שנדמה לה שהביאה לאי-אלו הישגים. נדמה שבעזרת ההישגים אפשר להחזיק מערכת עם יותר שעות תורניות, ולשלם לעוד אנשים שיעסקו בקירוב, וכו' וכו', ואלו אמנם ההישגים המדידים שהעסקנים יכולים להצביע עליהם. אבל לא שמים לב שהמוני בני-נוער קוראים את המפה היטב, ואומרים לעצמם, במודע או שלא במודע: אלוהיהם של אלו חלש הוא, ונאמניו לעולם מזדנבים הם, ואנו אין לנו חפץ באלוהות עלובה שכזו. אפשר להסביר לנער שלא תמיד הרוב צודק, ונערים נענים בדרך כלל בשמחה ובגבורה להתייצב מול רוב דורסני, אבל אם כנגד זה מחליטים להטמיע בנפשות עמדות של השלמה ופיסנות, יאבד האמון שההבדל בין הצדדים הוא משמעותי, ואם כן "למה זה אנכי". אם לאום מלאום לא יאמץ, מוטב כבר לנחול את העולם הזה כעשו. יוצא ששכר התוספת התורנית יוצא בהפסד התסכול מהרכרוכיות של הדת ושל מחזיקיה.

וטענה נוספת: הפניית המרץ לפוליטיקה ולהישגיה מרדימה את הציבור לבל יתפכח לחומרת מצבו. לו היה ברור שאין לצפות מהממסד לשום דבר פרט למינימום שמקבל כל אחד בחברה החצי-דמוקרטית שלנו (שהוא אכן הרבה פחות מהשוויון), היתה מתעוררת חשיבה חדשה לכיווני פעולה ריאליים ונכונים יותר. במצב הנוכחי נכון יותר שהציבור יחזיק את עצמו וילמד לחיות עם מה שיש וממה שיש. הדבר נכון הן לגבי היערכות חדשה, חסכונית יותר – לדוגמה, שיטת זילברמן במהותה זולה יותר מהשיטה שאליה נצרכים הרבה מורים מקצועיים, וכל בר דעת יודה שאם נגדל ילדינו בלי טלוויזיה הם יהיו יותר יודעי ספר ויותר בעלי כושר למידה והפשטה, ובפחות מאמץ וכסף אפשר יהיה להוציא מהם יותר – והן לגבי גיוס תרומות. בזמנו פנתה הקרן לישראל חדשה, זו שעומדת מאחורי רוב הארגונים המקלקלים במדינה, ומזריקה להם תקציבים וכו', לגבירים רבים בחו"ל וטענה: מה לכם לתת כספכם למגבית הכפופה לשלטון הנתון ביד הליכוד? תנו לנו ישירות את כספכם ונקדם את המדינה בהתאם

הפנייה לעסוק בפוליטיקה תגמד אפוא בהכרח את מסרינו והישגינו, תציג את היהדות כמחזרת על הפתחים ונכונה לכל השפלה

להשקפותיכם הליברליות. אף לנו ראוי לטעון כך, ולהסביר לרבים שהיהדות חשובה להם, כי קידום החזון של עם יהודי עצמאי היושב בציון ירוויח הרבה יותר אם הכסף יעבור ישירות לחינוך הדתי בפרט, ולמפעלי הציבור הדתי בכלל, ולא למדינה.

הפנייה לעסוק בפוליטיקה תגמד אפוא בהכרח את מסרינו והישגינו עוד ועוד, תציג את היהדות כמחזרת על הפתחים ונכונה לכל השפלה, ותסיח דעתנו מההתייחסות ריאלית ומחיפוש פתרונות ריאליים למצב.

גויים, קדימה

איך הגענו למצב הזה? לכאורה ייפלא, הן פרינו ורבינו, והשלים נכשל, והימין עלה והתחזק בבחירות, וכיצד מוצאים אנו עצמנו פתאום כל כך שוליים, כאלו ש"לא סופרים אותם"? אין בכוונתי להיכנס כאן להסברים על מה עשה ה' לנו ככה, אלא רק לנתח את הנראה לעיני בשר.

רבים טוענים ששרון גנב את לב העם, וייאש אותו מלהתייחס להווייה הישראלית כאל קיום שואף וחותר, מחפש זהות ודן בשאלות הגדולות. "בזכות" הניהיליסטיות שלו ושחיתותו השלטונית שוב אין היהודים מחפשים את אשר איוותה נפשם בתוך מעגל החיים הלאומי, והפוליטיקה נהייתה ערלה לקדושה. אכן, אין לשלול טענה זאת, ובפשטות אין שרון טוב מאותם מלכים שהחטיאו את ישראל, אשר אף שהביאו בסופו של דבר לעונשים קולקטיביים של חורבן וגלות, בכל זאת נאמר עליהם "קולר תלוי בצוואר המלך", כלומר, המלך אישית הוא האשם. ובכל זאת אין להתעלם מכך ששרון פעל בתוך אקלים דמוקרטי במידה מסוימת. כלומר, שרון עצמו שינה כיוון מתוך הנחה שמהו השתנה בחברה הישראלית, ואין זה נכון שזו השתנתה רק בגינו.

אם כך, שוב חוזרת השאלה מה נשתנה. אני מודע לניתוחי עומק המצביעים על התגברות פנימית של הניכור אצל אלו שהדת והאמונה לא עמדו בתשתית חייהם ותרבותם, ועוד סברות ממין זה, אבל ארשה לעצמי לצרף טענה, שנראית הרבה יותר פרקטית, ושמצביעה על גורמים הרבה יותר הרסניים. אריק הוא ראש הליכוד, ובליכוד המוני רוסים שחלקם גויים, חלקם נשואים לגויים, וכל הימניות שלהם באה ממקום ש"אסור להיות פראיר", בלי קשר לקיום העם היהודי ובלי שום הבנה מהו הכוח המעמיד שלו. שרון קרא

את המפה לפיה ההמונים הללו אינם בנייים לקרב ההתשה המתמשך שמתקיים פה, ובכלל אינם יודעים מה עניינו של זה אליהם.

עובדה היא שהנסיקה המטאורית של "קדימה" בסקרים הראשונים ל-20 מנדטים (אותה נסיקה שפתחה את ההווא אמינה להצביע לה, שהרי למפלגה כזאת אין טעם להצביע אם אין סיכוי גבוה שראשה יהיה ראש הממשלה) נותחה על-ידי הסוקרים כתוצאה מ-10 מנדטים שבאים מיוצאי רוסיה. ואמנם לא רק שרון ספר את הגויים וידידיהם, גם פרץ הצליח בזכות הערבים, כך שיוצא כי את הפוליטיקה שלנו מנהלים במידה רבה גויים.

אפשר לשאול, האם הדתיים והלאומיים לא ראו את זה? האם נרדמו בשמירה וכתוצאה מכך הגענו לאן שהגענו? זהו הסבר מלאכותי. ההסבר הפשוט הוא שהדתיים יודעים להשפיע במסגרת עסקנות ופקידות, על-ידי פעולות רחוקות מעין המצלמה, אבל חשים שאין פתחון פה בתוך האקלים הקיים לטעון כי אינם רוצים זרים. אין זה פוליטיקלי-קורקט. אם כך, תחילת אסוננו הוא בהפנמה כי זו המערכת ולא שייך לחלוק מהותית על הנחות היסוד שלה, אלא רק לפעול במסגרתה, בכפיפות לאותן הנחות יסוד. כשפועלים כך, טבעה של המערכת מנצח את כל הפקחות היהודית שלנו, וניצחון זה – אין טבעי ממנו.

לכן כעת זהו הזמן ל"עת כנוס", הזמן לעצור ולחשוב ולהעזי לקדם את האינטרסים של העם היהודי בנבדל מהמערכת הכללית, תוך אמירה מפורשת שלאור האינטרס היהודי, ולא לאור האינטרס האזרחי הכללי, נבחן כל התייחסות וכל החלטה, ואידך פירושא, זיל גמור.

שוויון בדרך לגאווה

האם יש הבדל בין טענות חברתיות שונות? איזו טענה חברתית מתקבלת ואיזו לא? מי מצאנו שמשתמש בטענה חברתית לשם שררה ושלטון? הרב עידו יעקובי על כלכלה, שוויון ושלטון

היסוד החברתי שחורטים תלמידי הגר"א בעלייתם לארץ

במערכת הבחירות הקרובה נשמע בוודאי על מסרים חברתיים. איך אנחנו צריכים להתייחס למסרים כאלה?

הרב עידו יעקובי
ר"מ בישיבת בית אל

הנטייה הראשונית היא להרגיש הזדהות פנימית עם סיפורים אישיים של מחסור, עוני ורעב ולתת יד לכל מי שאומר שיפעל לתיקונם.

תלמידי הגר"א מלמדים אותנו היבט

רוחני בנושא הזה, כשבעלותם לארץ חרטו על דגלם כמה יסודות לגאולת הארץ, וביניהם גידול אנשי אמנה בארץ. יסוד זה הוא על-פי הגמרא "לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה" (שבת קיט). הדרך להגיע למעלת אנשי אמנה היא על-ידי תיקון המידות והשערים שנאמר: "אין בן דוד בא אלא עד שיהיו המידות והשערים שקולים".

כוונתם של תלמידי הגר"א היא שוויון מלא בין עניים לעשירים בכל מהלך החיים בארץ. "כל זמן שיש אפליה אין תקווה לקיום אנשי אמנה, ע"י תיקון מידה זו ייתמו גורמי הקנאה והשנאה, המחלוקת והמפלגתיות וכל יתר המידות הרעות" וכך זוכים לפסוק "וירשתם אותה וישבתם בה" – החזקה ויישוב הארץ תהיינה מובטחות ובנות קיימא לעד בעז"ה (כך מתוך ספר "חזון ציון" המבוסס על "קול התור").

לא כל טענה חברתית מתקבלת

ממרים בת בילגה נלמד שלא כל טענה חברתית היא לגיטימית, וכך מביאה הגמרא במסכת סוכה (דף נו עמוד ב): תנו רבנן, מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה, והלכה ונשאת לסרדיוט (אחד ממלכי יוונים). כיוון שנכנסו יוונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח, ואמרה: לוקוס לוקוס (זאב, זאב), עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק! תגובת חכמי ישראל על כך היתה שהם סתמו את חלונה.

כאן הטענה היא חברתית אך יוצאת נגד דבר ה'. אותה מומרת יוצאת כנגד הקרבת קורבנות, בטענה של כילוי ממונן ישראל, כדי לתת מוסריות לקלוקל מעשיה, ומצאנו שחכמים לא נותנים כלל מקום לתפיסה כפירתית מעין זו, אלא הם מבערים אותה מן העולם.

מה קורח רצה באמת?

לאחר שראינו שלא כל טענה מתקבלת, ננסה להתבונן בטענת קורח על-פי מדרש תהילים.

קורח ממשיך משל כטענה נגד משה ואהרן, וכך מספר המדרש: "ובמושב לצים לא ישב" – זה קרח, שהיה מתלוצץ על משה ואהרן, מה עשה, כינס עליהם כל הקהל, שנאמר ויקהל עליהם קרח את כל העדה (במדבר טז, יט), התחיל לומר לפנייהם דברי ליצנות, ואמר אלמנה אחת יש בשכונתי, ועמה שני נערות יתומות, והיה לה שדה אחת, באתה לחרוש,

אמר לה משה לא תחרוש בשור ובחמור יחדו (דברים כב, י), [באת לזרוע, אמר לה שדך לא תזרע כלאים (ויקרא יט, יט)], באתה לקצור ולעשות ערימה, אמר לה לקט שכחה ופיאה, באתה לעשות גורן אמר לה תני לי תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני, הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו, מה עשתה עניה, מכרה את השדה, וקנתה שתי כבשות, כדי ללבוש מגזותיהן, וליהנות מפירותיהן. כיון שילדו, בא אהרן ואמר לה

אם נשים לב למגמתו,
נראה שעניינו לתקוף
את משה ואהרן ועל-
ידי זה להעלות את
עצמו לגדולה

תני לי את הבכורות, שכך אמר לו הקב"ה, כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלהיך וגו' (דברים טו, יט), הצדיקה עליה את הדין, ונתנה לו את הולדות, הגיע זמן גזיזה וגזזה אותן, בא אהרן ואמר לה תני לי ראשית הגז, אמרה אין בי כח לעמוד

באיש הזה, הריני שוחטתן ואוכלתן, כיון ששחטתן, בא אהרן ואמר לה תני לי הזרוע והלחיים והקבה, אמרה אחר ששחטתי אותן לא נוצלתי מידך, הרי הם חרם עלי, אמר לה אם חרם הן כולן שלי, דכתיב כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר יח, יד), ונטלן והלך לו, והניחה בוכה עם שתי בנותיה, אריך כדין הא בזתה עלובתא, כלהן עושין ותולין בהקב"ה. גם טיעונו של קורח נובע מקשיי הפרט, אך אם נשים לב למגמתו, נראה שעניינו לתקוף את משה ואהרן ועל-ידי זה להעלות את עצמו לגדולה, ובמסכת אבות כבר נאמר על מחלוקת זו שהיא אינה לשם שמים. דבר זה יכולים לראות בביטוי "אלמנה אחת יש בשכונתי" שיכול להתפרש: אני, לא כמשה ואהרן, לא מורם מעם. אני נמצא בשטח, בשווקים ובשכונות, ורואה את הקשיים ואת סבל אחיי, בני ישראל. ואולם אנו מכירים את הביטוי "עשיר כקורח", שמעיד על כך שבאמת הוא רחוק מלהיות בשווקים, ובכל זאת הוא משתמש בטענה הזאת על-מנת לקבל שררה. אנו פוגשים אפוא במסר החברתי ככלי לשררה ושלטון.

"תכבד עליהם העבודה" מדוע?

מרים בת בילגה וקורח טענו טענות חברתיות לטובת עצמם. פרעה, לעומתם, טען טענות אנטי חברתיות.

כשפרעה רצה לדכא את רוח עם ישראל הוא ציווה עליהם: "לא תוסיפון לתת לעם ללבון הלבנים כתמול שלשום וכו' נרפים הם על כן הם צועקים לאמר נלכה נזבחה לא-לוהינו תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר". רש"י במקום מסביר: "ואל ישעו בדברי שקר: ואל יהגו תמיד בדברי רוח לאמר נלכה נזבחה".

פרעה דרש עמל מעם ישראל, אך לא העמל הוא מבוקשו. כל רצונו הוא שעם ישראל לא יעלה לרצונות ולשאיפות גדולות, שלא יגיע למעוף וחזון, אלא יישאר עבד ואדם רש במחשבותיו. כך העיסוק המוקצן בצרכים אישיים מחליש את הרוח הלאומית.

שעבוד יכול להיעשות גם על-ידי לחץ חברתי. חברה המעוניינת ליצור שוויון אמיתי חותרת לשימוש מושכל בכסף ומכבדת את האדם הנהנה מיגיע כפיו ומסייע לזולתו, לעומת חברה העוסקת בעיקר בצרכי היום-יום על-ידי עידוד אנשים להמר בפיס, לשנות מלתחת בגדים מדי עונה או להתעדכן במלה האחרונה בעולם המכונניות.

לסיכום

למדנו להיזהר מאהדת מוסרי מסרים חברתיים והזדהות מיידית עמם. למדנו שיש לבחון ולבקר מה המניע לנאומיהם. טענה חברתית שוויונית יכולה לבא מתוך "אמנה", רצון להשלמת המציאות כולה, אך גם מתוך רצון להתבוננות פרטית העוסקת בהנאות ולא ברוח כללית; ממקום שמקנה כוח ולא מתוך רצון לתיקון, דבר שיביא לדיכוי החברה ולא להעלאת מעופה ורצונותיה.

כבר אמר קהלת (בפרק ח) "אין אדם שליט ברוח לכלא את הרוח". כלומר, הרוח אינה נעצרת על-ידי מגבלות טכניות כעוני, אבטלה וכדו', ובכוחה לפרוץ את כל המחסומים והשעבודים.

מי ייתן ובעז"ה רוח האמונה של שוויון אמיתי וגאווה לאומית תובילנו להמשיך ולהתעורר לקראת הגאולה האמיתית ולקראת משיח צדקנו במהרה בימינו.